

náš 1 vidiek

HLASY A OHLASY SLOVENSKÉHO VIDIEKA

 VOKA

VIDIECKA ORGANIZÁCIA
PRE KOMUNITNÉ AKTIVITY

VIDIECKY
PARLAMENT
NA SLOVENSKU

1/2009

- Dni vidieka v NR SR
- MAS-ky z Európskej únie - seriál
- Mikropôžičkový program podpory malých podnikateľov
- Moje čerstvé skúsenosti s projektom spolupráce
- Rozhovor s predsedom Spolku pre obnovu dediny
- Integrované materské centrá
- Travelling workshop k projektu YESN
- Bouříme se oprávněně
- Vybudovanie novej zelenej zóny v obci Gyňov
- Predaj z dvora
- Predstavujeme remeselníčku
- Biele Karpaty
- Beckovský hrad
- Vyhlásenie súťaže „O ľuďoch s ľuďmi“
- Slovan všude bratra má
- Jur nad Hronom

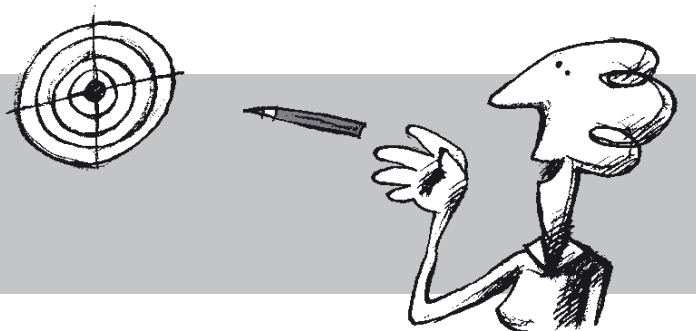
☛ Dvadsať rokov slobody	4
☛ Mikropôžičkový program podpory malých podnikateľov	4
☛ Dni vidieka v Národnej rade Slovenskej republiky	5
☛ 2. december 2008 - Deň vidieka v NR SR - fotoreportáž	6
☛ Moje čerstvé skúsenosti s projektom spolupráce	10
☛ MAS - ky z Európskej únie	11
☛ ROZHOVOR s Františkom ĎURČENKOM, predsedom SPOLKU PRE OBNOVU DEDINY	13
☛ Integrované materské centrum v Slovenskej Ľupči.	15
☛ Život v Stonožke	16
☛ Občianski zástupcovia z regiónov ako kandidáti do Európskeho parlamentu (EP)..	17
☛ Írski občania uskutočnia opakované referendum...	18
☛ Europoslanci proti Lisabonskej ústave	19
☛ Katarína Kročanová.	20
☛ Traveling workshop k projektu YESN v rámci Slovenska.	21
☛ IMC DÚHA v Helpe	22
☛ „Predaj z dvora“ – včera, dnes a zajtra...	25
☛ Rumunsko: priamy predaj už začal	26
☛ Aktuálne otázky rozvoja miestnej a regionálnej kultúry.	26
☛ Bouříme se a bouříme se oprávněně.	27
☛ Vybudovanie novej zelenej zóny v obci Gyňov	28
☛ Kampaň „Neseparujte sa! Separujte s nami“ v roku 2008	29
☛ Dotácia splnila svoje poslanie	30
☛ Predsedníctvo OZ VIPA SK zasadalo v Banskej Bystrici.	30
☛ Pracovné stretnutie zástupcov OZ VIPA a Ekonomickej fakulty UMB v Banskej Bystrici	31
☛ Beckovský hrad	32
☛ List od čitateľa	35
☛ CHKO Biele Karpaty	36
☛ Slovan všude bratra má	38
☛ Grantový program: ĽUDIA PRE STROMY opäť vyhlásený	38
☛ Jur nad Hronom.	39

fotografia na 1. strane: Nová zelená zóna (čítaj článok na strane 28), autor: Lukáš Jánošík
fotografia na 2. strane: Vždy je o čom, autor: L. Hudák
fotografia na poslednej strane: Na Beňuši, autor: J. Šimeček

ilustrácie:
Ing. arch. Pavol Borodovčák

S POTEŠENÍM sledujem, ako stúpa obľuba časopisu *Náš vidiek*. Zo všetkých kútov Slovenska dostávam ohlasy ústne, telefonické, e-mailové a dokonca aj písomné, ktoré oceňujú jeho obsah, pestrosť, nové seriály, množstvo fotografií, správy z partnerských organizácií, z obcí a mikroregiónov a najmä stúpajúcu kvalitu redakčnej práce.

DO NOVÉHO ROKA z toho vyplýva nutnosť ešte zvýšiť dôraz na kvalitu a zaujímavosť časopisu, aby nebol len zábavným čítaním, ale aj jasnou správou o tom, čo *Vidiecky parlament* musí a chce obhajovať. A prispievatelia z regiónov by mali písať nielen preto, aby sa podelili s čitateľmi o názory, ale aby aj signalizovali, ktoré ciele by VIPA mal obhajovať.

V. FÓRUM VIPA v Bytči jasne odlíšilo dve línie týchto cieľov – na jednej strane ekonomický a sociálny rozvoj vidieka a na druhej strane udržanie tradičných hodnôt, čiže ochranu vidieckeho životného prostredia. Obidve tieto línie musia byť v časopise zastúpené.

ROZVOJ VIDIEKA je v záveroch z Bytče zastúpený úlohami smerujúcimi do podpory podnikania s dôrazom na oblasť vidieckeho cestovného ruchu, do legislatívnej podpory farmárov a do účasti na príprave strategických dokumentov, pri zachovaní sociálnej inklúzie a rovnosti príležitostí.

OCHRANOU VIDIECKEHO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA chápú závery z Bytče, okrem realizácie bežných environmentálnych opatrení a environmentálnej výchovy obyvateľstva, aj ako rozšírenie o tradičné hodnoty vidieckeho života, ochranu kultúrneho dedičstva a, samozrejme, o fungujúci Program obnovy dediny.

VÝZNAMNOU ZMENOU, ktorú prinieslo V. fórum VIPA, je dôsledná orientácia na partnerskú spoluprácu. Množstvo a náročnosť úloh, ktoré má *Vidiecky parlament* vykonať, mnohonásobne prevyšujú jeho kapacitu. Preto sa musí uchádzať o spoluprácu

s inými organizáciami. To vytvára pre časopis ďalšiu novú povinnosť – písať o nových partneroch a o spolupráci s týmito partnermi.

EKONOMICKÁ SITUÁCIA nás donútila obmedziť distribúciu časopisu len pre členov, ale všetko zlé je na niečo dobré. Prinieslo to prílív nových členov a tým posilnenie hlasu a vplyvu VIPA.

ĎALŠÍ ROZKVEL časopisu, ale aj spomínané posilnenie vplyvu VIPA, si vyžaduje vašu pomoc a vaše články. Využite k tomu naše e-mailové adresy:

clenoviavipask@list.changenet.sk
pre členov
vipa@vipa.sk
pre ostatných.

Mária Behanovská,
predsedníčka OZ VIPA SK

Mária Behanovská za OZ VIPA SK a Ing. Jaroslav Macek za Detviansku umeleckú kolóniu pri podpise Zmluvy o partnerskej spolupráci dňa 2. 12. 2008

aktuálne
 DVADSAŤ ROKOV SLOBODY

Len prednedávnom skončil náš „osmičkový rok“. Osmičku považujeme spolu s Čechmi za osudovú, vďaka mnohým významným výročiam s týmto číslom na konci dátumu. Podobne však možno považovať za takú aj deviatku – každý mal v škole históriu a tak bez vysvetlenia pár dátumov - 1919, 1939, 1969 a naposledy 1989....

Áno v tomto roku – v novembri, oslávime 20 rokov slobody. Ešte máme trochu času na pravdepodobne veľkolepé oslavy politických zmien, ktoré sa v tom čase odohrali. Mne však nedá, aby som sa nezamyslela nad týmto výročím už dnes. Vlastne sa nad ním zamýšľam už pomerne dlho, pozorujúc čo sa okolo mňa deje.

Vidím množstvo nových obchodných stredísk a supermarketov, množstvo elegantných nových áut, plné ulice pekne oblečených ľudí, veľa nových luxusne zariadených obytných štvrtí.

Vidím ale aj veľa uštvaných ľudí, ktorí sa kvôli návalu práce prestali usmievať (asi aj sama som tam donedávna patrila). Vidím aj veľa chamtivosti, vidím niektorých svojich bývalých známych a kolegov, ktorých som si vážila a ktorí sú dnes schopní klamstva a podvodu.... len aby sa dostali k väčším peniazom. Vidím aj mnoho ľudí na zodpovedných miestach, ktorých až tak nezaujímá zodpovednosť za vec v ich kompetencii, ako to, či postúpia, či budú mať väčšie diéty, odmeny, prémie.

Pýtam sa, či toto je sloboda, ktorú sme chceli. A či vôbec možno nazvať slobodou, keď tzv. „šikovní“ sa stali meradlom spoločenského úspechu. Či vôbec každodenná modlitba k „zlatému teľaťu“ nás môže k skutočnej slobode naozaj priviesť.

V tej honbe za peniazmi sme akosi pozabudli, že skutočná sloboda spočíva v takých spoločenských pomeroch, ktoré pomáhajú slobodne rozvinúť predovšetkým ducha, ktoré prinesú viac ľudskosti do nášho života, ktoré budujú na vyšších princípoch bytia na tejto zemi.

Želám vám i sebe, aby sme sa konečne ubrali smerom k takejto slobode a zákony džungle nechali navždy za sebou.

Jela Tvrdoňová

 **MIKROPÔŽIČKOVÝ PROGRAM
PODPORY MALÝCH PODNIKATEĽOV**

Občianske združenie VOKA aj v roku 2008 pokračovalo vo svojom programe podpory malých podnikateľov. V tomto roku bolo podporených 15 malých podnikateľov mikropôžičkami v celkovom objeme 2 360 000,- Sk, ktorí podnikajú v oblasti maloobchodu a služieb. Vysoký podiel príjemcov tvoria podnikatelia z vidieckych oblastí a malých miest, ktorí tento produkt využívali najmä na rozbeh svojej firmy – investície do zariadenia, tovaru, strojov a mobility. Časť klientov využila mikropôžičku na rozvoj, skvalitnenie svojich služieb a rozširovanie podnikateľských aktivít. Podiel mužov a žien bol takmer rovnaký (8 žien a 7 mužov).

Výška poskytnutej mikropôžičky sa pohybovala od 100 tisíc do 200 tisíc korún. V priemere je výška priznanej mikropôžičky 157 333,- Sk na jedného podnikateľa, ktorý je povinný uvedenú sumu splatiť do 24 mesiacov od jej poskytnutia. Jednou z podmienok priznania mikropôžičky je vypracovanie podnikateľského zámeru a jeho následná obhajoba pred mikropôžičkovou komisiou. Zasadnutia komisií sa konali pravidelne v 2-mesačných intervaloch.

Začínajúci podnikatelia využili aj možnosť 6-mesačného odkladu splátok, kým ich firma nezačne „zarábať“ a splátky mikropôžičky by ich v začiatkoch podnikania finančne zaťažili.

Program podpory malých podnikateľov prostredníctvom občianskeho združenia VOKA má už svoju históriu od roku 1999 a teda v roku 2009 osláví svoje 10. výročie. Naďalej zostáva záujmom občianskeho združenia „pomáhať ľuďom na vidieku budovať lepší život“ aj prostredníctvom podpory malých podnikateľov.

Bližšie informácie na t. č. 048/415 16 91,
mobil 0915 871 692, e-mail: voka@voka.sk

*Emília Jányová Lopušníková
programová manažérka MPP*

Deň vidieka v NR SR

 DNI VIDIEKA V NÁRODNEJ RADE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

V atmosfére očakávania príchodu Vianoc sa konal 2. decembra 2008 siedmy ročník podujatia Dni vidieka v Národnej rade Slovenskej republiky pod mottom „Komunikujme spolu“. Podujatie otvoril predseda Výboru pre pôdohospodárstvo, životné prostredie a ochranu prírody Ján Slabý, pozvanie prijali poslanci NR SR a zástupcovia partnerských a členských organizácií VIPA SK. V priestoroch galérie na západnej terase Bratislavského hradu sa predstavil hornonitriansky región pod záštitou Združenia miest a obcí horná Nitra s predsedom a primátorom Prievidze Ing. Jánom Bodnárom. Prezentácia sa konala v priestoroch, v ktorých bola súbežne inštalovaná výstava Folklór vo výtvarnom umení „Fujara“, ktorej organizátorom bola Detvianska umelecká kolónia, čo sa vzájomne veľmi pekne dopĺňalo.

Nitrania predstavili turistické a kultúrne zaujímavosti svojho regiónu, ale najmä remeselnícku zručnosť ľudí z tohto regiónu. Takto sme mali možnosť vidieť originálne kraslice pani Ľudmily Bátorovej z Veľkej Lehôtky, atmosféru príchodu Vianoc, zdobené medovníky a iné vianočné dobroty dokumentovali viacerí ľudoví umelci, kulinárske špeciality prezentovala Združená stredná škola hotelových služieb a obchodu z Prievidze, prezentáciu slovenských a zahraničných vín spojenú s degustáciou ponúkal hotel Bojnický vinný dom, pekárenské výrobky Dr. Miloslav Cmarko, pekáreň COBKO. Stredná záhradnícka škola z Piešťan odprezentovala šikovnosť svojich žiakov. Bio výrobky z ekologickej farmy Ing. Borisa Baláža zo Sklenného nielenže chutili, ale ukázali smer aj ďalším farmárom, ktorí sa chcú svojou produkciou uplatniť na európskom trhu. Súčasťou podujatia bol kultúrny program v podaní žiakov zo Hontianskych Moraviec. Predstavili sa pásmom vianočných kolied, vinšov a hier. Mužská spevácka folklórna skupina Hájiček Chrenovec-Brusno za sprievodu harmoniky svojimi piesňami oživovala mnohým účastníkom spomienky na svoj rodný kraj. V priebehu kultúrneho programu predsedníčka VIPA SK Mária Behanovská predstavila víťazky súťaže Vidiecka žena roka 2008. Boli to ženy, ktoré napriek svojej obetavej práci pre rodinu a svoje zamestnanie, si našli čas na prácu aj pre iných.

5

Motto „Komunikujme spolu,“ v duchu ktorého sa konal siedmy ročník Dní vidieka, sa naplnilo. Účastníci tejto akcie diskutovali o potrebách vidieka, jeho transformácii, ale najmä o zachovaní jeho

Milo prekvapili deti zo Základnej školy v Hontianskych Moravciach

koloritu. V čase konania tejto akcie bolo i zasadnutie parlamentu, ktoré mapovali tlačové i obrazové médiá. Je na škodu veci, že o siedmom ročníku Dní vidieka v Národnej rade Slovenskej republiky bola slabo informovaná verejnosť. Médiá pozvanie neprijali. Podujatie takého charakteru má veľký význam, lebo súčasný vidiek potrebuje, aby sa vo verejnosti o jeho problémoch hovorilo.

Ing. Ľudmila Eva Kmeťová

Podporte nás!

Venujte nám 2 % z Vašich daní!

Potrebný formulár si môžete stiahnuť zo stránky: www.vipa.sk.

Ďakujeme!

VIPA

Deň vidieka v NR SR

☎ 2. DECEMBER 2008 - DEŇ VIDIEKA
V NR SR - FOTOREPORTÁŽ

Už sme si zvykli, že Dni vidieka v NR SR majú veľmi dobrý ohlas. Ale tento, ktorý sa konal dňa 2. decembra 2008, prekonal všetky očakávania. Prečo? Nech odpovedia fotografie:

Pretože akcia sa konala v tvorivom partnerstve so Združením miest a obcí Hornej Nitry, ktoré prišlo prezentovať svoj región v hojnom počte – za autobus ľudí,

ktorí sa ihneď pustili do práce

na príprave expozície

umeleckých výrobkov ľudových remeselníkov

Deň vidieka v NR SR

7

a ľudových umelcov.

ale aj vystúpenie výrobcu fujár a virtuózneho fujaristu Ing. Alexandra Králika

K úspechu prispelo aj prostredie, v ktorom sa akcia konala.

Prostredie výstavy FUJARA, usporiadanej Detvianskou umeleckou kolóniou,

Významné bolo aj porozumenie a pomoc, ktorú predsedníčka Mária Behanovská, nachádzala u pani Dariny Jahelkovej, riaditeľky výstavných priestorov, ktorá je už tradične „dobrým anjelom“ nášho podujatia

Deň vidieka v NR SR

Krojovaná skupinka z hornej Nitry roznášala suveníry ale najmä dobrú náladu a pohodu

a spokojní boli aj hlavní organizátori akcie - predseda regionálneho ZMOS Hornej Nitry, primátor Prievidze Ing. Ján Bodnár a členka predsedníctva OZ VIPA SK Ľudmila Bátorová,

ako aj „starší z ľudu“ Doc. Ing. Jozef Húska zo Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, František Ďurčenka, predseda Spolku pre obnovu dediny a Ján Turošík, starosta obce Bacúch, člen predsedníctva OZ VIPA SK a predsedníctva SPOD

Predsedníčka Behanovská OZ VIPA SK víta vzácných hostí z Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo, životné prostredie a ochranu prírody. Sprava: Ján Slabý, predseda, Tibor Lebocký, podpredseda a Ing. Milan Lukáč, tajomník, ktorí prehovorili k prítomným

a zoznámili sa s víťazkami súťaže „Vidiecka líderka roka 2008“ kategórii žena - aktivistka Annou Babiakovou z obce Podzámčok a pani Ing. Vierou Noskovou, starostka obce Závadka nad Hronom.

Hornú Nitru krásne prezentoval folklórny súbor „Hájčik“ z obce Chrenovec – Brusno.

Deň vidieka v NR SR

9

Vysoké ocenenie si zaslúži „stôl hojnosti“,

Vďaka zaslúžia aj sponzori: Ing. Michal Lekýr – Divek, Bojnický vínny dom.

pripravený pod vedením odborníčok zo Združenej školy hotelových služieb a obchodu v Prievidzi

Dr. Miloslav Cmarko, pekáreň COBKO, Cigel a ďalší

aj za pomoci pána riaditeľa PaedDr. Štefana Gamana.

Predovšetkým, však, Deň vidieka vytvoril možnosti mnohých neformálnych rozhovorov medzi ľuďmi, ktorí si majú čo povedať.

Text: L. Hudák,
foto z www.vipa.sk, www.artmix.sk

medzinárodné skúsenosti

MOJE ČERSTVÉ SKÚSENOSTI S PROJEKTOM SPOLUPRÁCE

Nová vidiecka politika i náš Program rozvoja vidieka počíta, viac než doteraz, s rozvojom spolupráce a to hneď v dvoch veľkých projektoch – v rámci národnej siete rozvoja vidieka a tiež ako súčasť osi 4 – v prístupe Leader.

Kedže som dlhodobo činná v rôznych medzinárodných sieťach, mala som možnosť byť viackrát svedkom výsledkov projektov spolupráce miestnych akčných skupín zo „starých“ členských štátov EÚ. Nepočula som vždy iba chválu, skôr väčšinou znelo: „It was difficult....“ (Bolo to ťažké...). Kedže mne spolupráca so zahraničnými partnermi priniesla väčšinou mnoho radosti, celkom som nechápala, čo mohlo byť také ťažké na medzinárodných projektoch. Dnes ale viem o čom hovorili.

V októbri minulého roku VIPA SR skončila svoj doteraz najväčší medzinárodný projekt, v ktorom bola vedúcim autorom i hlavným partnerom a koordinátorom. Pre túto činnosť si vybrala veľmi dobrú projektovú manažérku – Andreu Lelovics z Forum Institute v Šamoríne, ja a ešte par ďalších ľudí z VIPA SR sme mali v projekte pozície expertov.

Projekt bol zameraný na kľúčovú cieľovú skupinu VIPA SR – miestne partnerstvá a ich animátorov, facilitátorov, ktorým sme chceli poskytnúť medzinárodné skúsenosti v oblasti integrovaného rozvoja vidieka – tvorby partnerstva, participácie na rozhodovaní, riadení vidieckych zdrojov a strategickom plánovaní. Skúsenosti sa odovzdávali formou tréningov, ale aj prostredníctvom manuálov a DVD, ktoré prezentovali dobré príklady rozvoja vidieka na základe partnerstva zo všetkých piatich zúčastnených krajín – štyroch Vyšegrádskych a Slovinska. Šiestou zúčastnenou krajinou bolo Švédsko, ale títo partneri plnili funkciu evaluátorov (hodnotiteľov) výsledkov projektu.

Vďaka týmto mojim bohatým skúsenostiam s partnermi v zahraničí, dnes môžem potvrdiť – projekty spolupráce so spoločným rozpočtom, o ktorý sa delíte, s úlohami, ktoré spoločne plníte, s rozdelenými kompetenciami sú skutočne nesmierne náročné akcie. Hovorím to aj napriek tomu, že partneri v našom projekte boli organizácie z krajín, ktoré sú nám kultúrne, geograficky, politicky a ekonomicky veľmi blízke.

Moje pozorovania skúsím zhrnúť nasledovne:

- *Predtým, než sa rozhodnete ísť do projektu spolupráce, mali by ste si vybrať partnerov, ktorých nielen dobre poznáte a ste si navzájom sympatickí, ale ktorých poznáte hlavne pracovne.*
- *Predtým, než sa rozhodnete projekt napísať, je potrebné sa viackrát osobne stretnúť a osobne prediskutovať nielen to čo chcete spolu robiť, ale aj kto bude čo robiť, kde sú preukazne jeho najlepšie kvality. Dohadovať sa v priebehu realizácie je už zvyčajne neskoro.*
- *Predtým, než sa rozhodne o téme projektu, mali by ste vedieť, či téma partnerom naozaj sedí a či nechcú len peniaze. Ak áno, ich entuziazmus veľmi skoro vyprchá a práca sa ťažko realizuje.*
- *O svojom partnerovi by ste mali vedieť ako komunikuje v jazyku, ktorý budete používať, či je schopný zrozumiteľne hovoriť, písať a čítať texty v ňom, či jeho komunikačná kultúra je podobná ako vaša, hlavne ako rýchlo a komplexne vie odpovedať na vaša správy, či vie načas dodať materiály, či je preňho všeobecne čas a kvalita dodávky záväzná.*
- *Aj v najlepšom vzťahu nie je treba veci nechávať na náhodu alebo „džentlmenskú“ dohodu, najlepšie je všetko mať písomne podchytené a riadne archivované*
- *Nie je dobré mať veľa partnerov na začiatku spolupráce, a aj tých existujúcich si treba najskôr dobre „oťukať“. Prví partneri by zásadne mali byť z priestoru – hlavne kultúrneho a geografického, ktorému dobre rozumieme. Až keď zvládneme zložité aspekty administratívy a inštitucionálneho zabezpečenia projektov spolupráce, je partnerstvo dobré rozšíriť a spoznávať aj iné kultúry z iných častí Európy*

A napokon, nezabudnite:

Nemci sú iní ako Španieli, Briti iní ako Íri, Česi iní ako Rakúšania, atď. – v Európe napriek zdieľaniu veľa spoločného sme aj dosť odlišní a máme veľa charakteristických národných črt, ktoré treba poznať a pamätať na ne aj v projektoch spolupráce.

Napriek týmto rozdielom, alebo práve kvôli nim, sa oplatí do takýchto projektov znova a znova ísť, venovať im čas a energiu a stať sa tak lepšími Európanmi.

Jela Tvrdoňová

Vážení čitatelia, dnes vám prvýkrát ponúkame seriál, ktorý je zameraný na prezentáciu miestnych akčných skupín z krajín EÚ. Robíme to nielen preto, aby sme o nich informovali, ale aj preto, aby sme pochopili pestrosť prístupu Leader naprieč členskými krajinami a zároveň inšpirovali naše miestne akčné skupiny, ktoré budú vybrané v marci tohto roku a ktoré chcú vyskúšať v blízkej budúcnosti spolupracovať s inými MAS - kami. Na úvod prinášame príklad zo susednej krajiny, nám veľmi blízkej.

MAS POSÁZAVÍ, ČESKÁ REPUBLIKA

Kontakt:

Manažér:	Václav Pošmurný
Telefón:	+420731612436
Fax:	+420317701948
Email:	leader@posazavi.com tywoniakova@posazavi.com
Web adresa:	www.posazavi.com
Rozpočet 2005 - 2006:	1 091 020 EUR
Z toho: súkromné zdroje:	117 777 EUR

Základné údaje o území:

Počet obyvateľov:	90 078	(k 31. 12. 2006)
Povrch (km ²):	1 270,55	
Hustota obyvateľov na km ² :	70,9	(k 31. 12. 2006)
Počet obcí:	99	
Populácia pod 20 rokov (%):	23,04 %	(SBDO, 2001)
Populácia nad 60 rokov (%):	19,15 %	(SBDO 2001)
Miera nezamestnanosti (%):	3,43 %	(August 2007)
Zamestnaní v primárnom sektore (%):	4,20 %	(SBDO 2001)
Zamestnaní v sekundárnom sektore (%):	19,80 %	(SBDO 2001)
Zamestnaní v terciárnom sektore (%):	17,20 %	(SBDO 2001)

V akom území MASka pôsobí

Prírodnú hranicu územia MAS tvorí na východe rieka Želivka, na juhu Blanická brázda okolo hory Velký Blaník - a na severe svahy údolia rieky Sázavy. Najvyšším bodom sú Džbány - 688 m nm. Geograficky patrí región do Stredočeskej pahorkatiny. Posazavi závisí vo veľkej miere od vlastných zdrojov a od veľmi dobrej geografickej pozície v Stredočeskom regióne v blízkej vzdialenosti od Prahy, čo prináša veľké šance aj pre Miestnu akčnú skupinu. Región sa vyznačuje vyspelým priemyslom i poľnohospodárstvom. Jeho centrum je mesto Benešov, ktoré sa ekonomicky pomerne dobre rozvíja. Aj napriek tomu, že podmienky pre poľnohospodársku výrobu nie sú priaznivé, tradičná prvovýroba orientovaná na chov ošipovaných, hydiny, mliečneho dobytku, zemiakov a obilovín, je významnou súčasťou ekonomiky regiónu, rovnako ako aj spracovateľský priemysel. V regióne je veľký počet významných rekreačných, turistických a kultúrnych destinácií (napr. slávne Konopište).

Ako vznikala miestna akčná skupina

MAS Posázaví - Posázaví obecně prospěšná společnost - o.p.s. je nezisková organizácia a bola založená 13.10.2003. Dohodu o založení na začiatku jej existencie podpísali:

- Mikroregión CHOPOS,
- Občianske združenie Podblanickem,
- podnikateľ Miroslav Němec,
- BISPORT s.r.o. – spoločnosť podnikajúca v oblasti turizmu

seriál

MAS bola zaregistrovaná v registri občianskych združení a neziskových organizácií 25.3.2004 v Prahe. Napriek tomu, že ju založili len 4 subjekty, MAS sa stala otvorenou pre všetkých, ktorí sa prihlásili k myšlienke rozvoja regiónu. Členmi sa stali neskôr viaceré mestá a obce regiónu, mikroregióny, mimovládne organizácie i podnikateľské subjekty.

V roku 2004 malo Posázaví 23 členov, v roku 2007 už 44, dnes má jedného zamestnanca na celý úväzok a jedného na polovičný. V tom istom roku 2004 získala MAS-ka finančné prostriedky z Leader Česká Republika a v roku 2005 aj z programu Leader plus. V roku 2007 bola MAS vybraná opäť MZE ČR pre financovanie z osi 4 PRV ČR.

Štruktúra MAS

Členovia MAS majú pevné partnerstvo na základe zmluvy o spolupráci s MAS Posázaví. Zmluvy sa líšia podľa druhu partnera a sektora (verejný, súkromný, občiansky). Členstvo vo Valnej hromade je nasledovné:

- *verejná správa: 2 za obce, 5 za mestá, 4 za mikroregióny, 2 za verejné organizácie – spolu 13,*
- *súkromný sektor: 15 podnikateľských subjektov,*
- *občiansky sektor: 16 občianskych združení a neziskových organizácií*

ďalšími orgánmi MAS sú:

- *Riadiaci výbor,*
- *Výberová komisia,*
- *Výkonný monitorovací výbor*

Projekty členov MAS (nečlenovia tiež môžu podávať projekty, ale tie sú znevýhodnené pri bodovaní) posudzuje Výberová komisia, ktorá predkladá návrh Riadiacemu výboru a Valnej hromade, ktorá projekty s konečnou platnosťou schvaľuje.

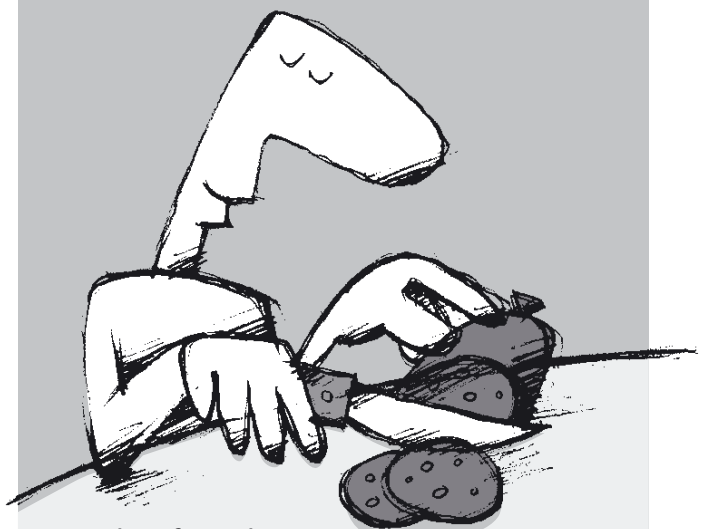
Vízia MAS Posázaví je dlhodobou zameraná na zlepšenie kvality života v regióne, oblasti na ktoré sa jej členovia v aktivitách zameriavajú sú:

- *životné prostredie a krajina,*
- *rozvinutá infraštruktúra a systém služieb,*
- *spoločenský život v území*

V súčasnosti MAS Posázaví predstavuje jednu z najúspešnejších v Českej Republike. Na svojom konte má desiatky projektov realizovaných v troch vyššie spomenutých oblastiach. V roku 2007 ju Európska Komisia ocenila vyznamenaním a požiadala ju prezentovať svoje skúsenosti na záverečnej konferencii programu Leader Plus v portugalskej Evore.

Jela Tvrdoňová, VOKA O.Z.

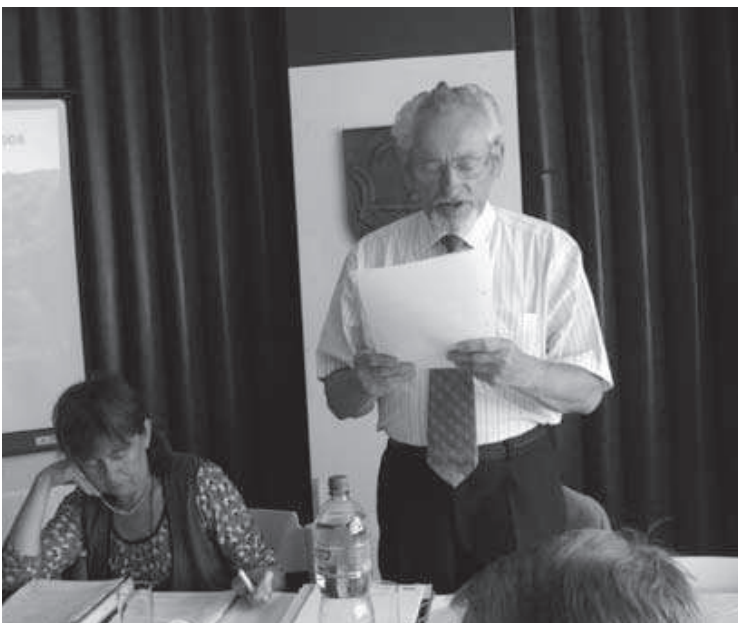
Podporte nás! Venujte nám 2 % z Vašich daní!

Potrebný formulár si môžete stiahnuť zo stránky: www.voka.sk v časti - podporte nás

Ďakujeme!

 VOKA

ROZHOVOR S FRANTIŠKOM ĎURČENKOM, PREDSEDOM SPOLKU PRE OBNOVU DEDINY

Kedy a z akého podnetu vznikol Spolok pre obnovu dediny?

Občianske združenie Spolok pre obnovu dediny vzniklo z iniciatívy občanov, starostov obcí, odborníkov z oblasti rozvoja vidieka, obnovy dediny a architektúry dňa 28. júna 2000.

Aké je poslanie SPOD?

Poslaním Spolku je skvalitňovanie života na vidieku a zušľachtovanie dediny. Jeho ciele súvisia najmä s opatreniami za návrat k tradičným hodnotám, uplatňovanie vhodnej architektúry, sociálnu súdržnosť, zachovanie prírodných hodnôt kultúrnej krajiny, realizáciou Programu obnovy dediny, rozvoj osvetu a vzdelávania a proti úpadku a vymieraniu slovenského vidieka.

Akými aktivitami sa snaží toto poslanie naplniť?

Najmä poskytovaním odborných informácií, poradenstva a pomoci obciam a miestnym rozvojovým organizáciám, o ktorých neskoršie poviem viac, osvetou a vzdelávaním, organizovaním aktivít a súťaží podnecujúcich aktivitu občanov a obcí a využívaním inšpiračných príkladov vidieckeho rozvoja v obciach, úspešných v POD a v súťaži Dedina roka.

A ako je to s vaším zapájaním do medzinárodnej spolupráce?

Medzinárodná výmena skúseností je významná. Spomeniem len niektoré, napríklad v roku 2007 sa pri príležitosti 6. Európskeho kongresu obnovy dediny v Poľsku konala exkurzia v obciach Opolského vojvodstva. SPOD, v spolupráci s českým Spolkem pro obnovu venkova a Školou vesnice v Českej republike, organizuje študijné cesty starostov do obcí Južnej Moravy a zúčastňuje sa rôznych akcií súvisiacich so súťažou „Vesnice roku“ v Českej republike.

Spomínali ste súťaž o Dedinu roka, mohli by ste ju bližšie charakterizovať?

V tomto roku bude už piaty ročník tejto úspešnej súťaže. Kritériá súťaže, ktoré namodeloval SPOD, sú zhrnuté do šiestich oblastí. Sú pomerne presne vyšpecifikované a tým motivujú zapojené obce a poskytujú im aj základnú orientáciu v komplexnom rozvoji dediny. Týmto naplníme aj jeden z cieľov SPOD.

Kto sa môže zapojiť do tejto súťaže?

Súťaž vyhlasuje Slovenská agentúra životného prostredia a Spolok pre obnovu dediny pod záštitou Ministerstva životného prostredia SR. Na organizácii súťaže participujú ZMOS, VIPA a ďalšie organizácie. Súťaž je slávnostne vyhlásená na konferencii k POD a zverejnená tak, aby mali informáciu všetky obce na Slovensku. Teda aj do tejto súťaže sa môžu prihlásiť všetky obce, bez rozdielu veľkosti alebo lokalizácie, ktoré nemajú priznaný štatút mesta. Vedenie obce, kým sa prihlási do súťaže, si však musí zväziť, ako spĺňajú náročné kritériá súťaže, aby v nej úspešne obstáli. Sú aj takí, a nemáme im to za zlé, že si overujú všetky svoje silné, prípadne slabé stránky.

Aké sú ocenenia víťazov?

Ocenenia víťazov sú viac morálne ako finančné. Víťazi získajú ocenenie za oblasti, v ktorých sú pozoruhodne výborní. Obec, ktorá ukáže veľmi dobré výsledky vo všetkých oblastiach hodnotenia, získa titul „Dedina roka“. Všetky ocenené obce, najmä víťazná obec, majú možnosť získať aj finančnú výhodu pri udeľovaní grantov, na zá-

naši partneri

klade úspešných projektov. Zároveň víťazná obec postúpi do Európskej súťaže, v ktorej reprezentuje Slovensko, nielen seba. Z toho tiež neplynú nejaké finančné výhody, ale obec získa prestíž, ktorá ju sprevádza veľa rokov.

Postúpili niektoré obce do európskej súťaže?

V roku 2008, ako slovenský víťaz, postúpila obec Liptovská Teplička do celoeurópskej súťaže, kde získala druhé miesto. A podľa informácií bola veľmi silným kandidátom na Európske víťazstvo.

Aký význam tomu pripisujete?

Účasť v medzinárodnej súťaži je mimoriadne významnou motiváciou a príležitosťou k výmene skúseností. Smerom vonku je to úspech Slovenského vidieka v Európe, ktorej sme sa len pred niekoľkými rokmi stali platnými členmi. Smerom do vnútra je to príklad, ktorý ukazuje, že aj na Slovensku máme obce s vysokou a príkladnou občianskou aktivitou. Nemožno zabudnúť a vyzdvihnúť aj manažmenty samospráv našich obcí. Okrem toho dosiahnuté umiestenie veľmi dobre prispelo k zviditeľneniu Slovenska vo svete.

S akým postojom štátnych orgánov sa toto vaše úsilie stretáva?

Nemáme sa čím chváliť. Liptovská Teplička bola jedinou z ocenených obcí, ktorú na vyhlásenie výsledkov do Holandska nesprevádzal zástupca štátu a išlo o subjekt verejnej správy. Aj cestovné náklady na tú slávu si obec musela hradiť zo svojho rozpočtu. Nevieť si vysvetliť, prečo túto reprezentáciu Slovenska predstavitelia štátu nedoceňujú. Dokonca aj postoj dotknutých ministerstiev SR, okrem Ministerstva životného prostredia, je k POD zatiaľ macošský. Hoci POD sa výslovne spomína vo vládnom programe.

Ako na to reagujete? A s akými výsledkami?

Snažíme sa lobiť a vyjednávať, ale zatiaľ bezúspešne. Od nášho valného zhromaždenia sme v tomto roku začali hľadať spojenie síl s VIPA a ZMOS, aby sme dosiahli naplnenie vládneho programu v oblasti POD. Boli uskutočnené už aj oficiálne rokovania u podpredsedu vlády, no zatiaľ bez výraznejšieho výsledku.

Ako sa zapájate do vzdelávania vidieckeho obyvateľstva?

Hľadáme účinné, hoci netradičné formy. V spolupráci s odborníkmi zo SAŽP organizujeme tzv. Inšpiračnú školu vidieka, ktorá je veľmi účinnou formou vzdelávania dospelých, lebo účastníci môžu priamo na mieste vidieť výsledky dobrej praxe a súčasne počuť rady od tvorcov týchto výsledkov v obciach. SPOD úspešne participuje na realizáciách vzdelávacích projektov v obciach a mikroregiónoch. Je potrebné pokračovať v tejto aktivite, lebo jej výsledky sa prejavujú narastaním počtu obcí prihlásených do súťaže Dedina roka

Ako pôsobí váš Spolok na lokálnej úrovni?

Rozhodujúcim faktorom nášho úsilia je človek, ktorý pozná svoje miesto v komunite. Preto na lokálnej úrovni iniciujeme zakladanie Klubov SPOD, aby trvalo pôsobili v obciach. Som presvedčený, že proces POD nemôže skončiť - stále bude čo ochraňovať a obnovovať a rozvíjať, aj keď sa môže meniť názov. Kluby by pracovali na princípoch verejno - súkromného partnerstva a teda mohli by pozitívne ovplyvňovať - ozdravovať vzťahy v našich dedinách.

Ako vidíte budúci rozvoj SPOD?

Spolok pre obnovu dediny chce svojou činnosťou pôsobiť na obce, orgány štátu, úrady a verejnosť, aby pri rozvoji vidieka nezabúdali na zachovávanie a obnovu kultúrnych, sociálnych a materiálnych hodnôt a udržiavanie vzácnych vidieckych tradícií - teda zušľachtenie dediny. Taktiež chce udržať Program obnovy dediny ako jednu z osvedčených foriem prebúdzania fantázie a tvorivej iniciatívy obyvateľov vidieka pre zmenu kvality života na dedine.

O terajšej i budúcej činnosti SPOD a POD sa viac dozviete na webovej stránke www.spod.szm.sk

Rozhovor viedol a fotografoval: L. Hudák

projekty

INTEGROVANÉ MATERSKÉ CENTRUM V SLOVENSKEJ ĽUPČI

Aktivity v materskom centre Klúčik

Počas dvojmesačných letných prázdnin sme mali centrum otvorené dva týždne v júli a dva týždne v auguste. Pre našich detských návštevníkov sme pripravili na každý deň aktivity na tvorivých dielnach.

Začiatkom školského roka sme sa opäť vrátili k pravidelným aktivitám nášho centra. Šikovné mamičky sa stretávajú vo štvrtok doobeda na tvorivých dielnach. Utorkové popoludnia patria zasa našim deťom a ich tvorivosti. Stretnutia s názvom „Radíme si pri dojení“ sa striedajú v utorky, v dvojtýždňovom cykle s „Klubom tehotných žien“. Ten pre tehotné ženy otvárame len v prípade záujmu. Od septembra sú pravidelnou aktivitou športové popoludnia v školskej telocvični, nazvané „Veselé cvičenie“. Každý pondelok ponúkame rodičom s deťmi stráviť hodinku zdravým pohybom. Deti majú možnosť dosýtať sa vyšantiť a vybiť si svoju energiu.

Prvú októbrovú nedeľu sme venovali taktiež športu. Využili sme pekné jesenné počasie a pozvali rodičov a deti do parku na „Športové popoludnie“ plné hier, súťaží a športu. Najlepších športovcov čakala sladká odmena. Tento mesiac sme pre veľký úspech otvorili tretí cyklus kurzu „My sme malí muzikanti“. Tu sa naše najmenšie detičky oboznamujú s hudbou a divadlom, pod taktovkou profesionálov – pedagógov Lucie Petríkovej, Miroslavy Sedliakovej a Ivana Petríka, zo Základnej umeleckej školy v Slovenskej Ľupči.

V poslednú októbrovú nedeľu sme už po druhý rok zorganizovali „Lampiónovú parádu“. V podvečer zablikali v uliciach našej obce všakovské svetielka a lampióny. Sprievod svetlušiek a svetlonosov sprevádzal veselý spev za doprovodu gitary. Už tradične sme parádu zakončili v útulnom dvore Domu

remesiel, kde zúčastnených čakalo malé pohostenie. Pre deti teplý čajík, pukance, pečené zemiaky a pre dospelých voňavé varené víno. Na konci mesiaca k nám do centra prišla mamička Erika Kočíková, aby našim mamám porozprávala o bezplienkovej komunikačnej metóde a ekologickom prebaľovaní bábätiok. Bezplienková komunikačná metóda je o komunikácii medzi dieťaťom a matkou, ktorá mu poskytne primeraným spôsobom vyprázdniť sa a uľaviť si mimo plienku. Používaním bezplienkovej metódy si so svojim dieťaťom vypracujete vlastný spôsob komunikácie a naučíte sa rozpoznať, kedy dieťa chce vykonať veľkú či malú potrebu.

Od novembra sa začali pri hudbe a tanci pravidelne stretávať aj naše ženy. A to každý pondelok večer na hodinách „Brušného orientálneho tanca“, ktoré vedie cvičiteľka orientálnych tancov Monika Tomášiková. Kurz sa stal veľmi obľúbeným a vyhľadávaným u našich žien pre jeho blahodárny vplyv na ženské telo i dušu. V orientálnom tanci sa snúbi vitalita, ladné pohyby, radosť a krása. Pomáha pri bolestiach chrbtice, formovaní postavy, ženských ťažkostiach, tráviacich ťažkostiach, zbavuje stresu a celkového napätia. Je zdrojom energie a radosti. Tento mesiac sme u nás po druhýkrát privítali mamičku Eriku Kočíkovú, ktorá tentoraz prišla na malý rýchlokurz viazania šatiek na nosenie detí. Taktiež našim mamám prezentovala rôzne druhy týchto šatiek. Koncom novembra bol pekným zážitkom pre rodičov a deti, posledný koncert kurzu „My sme malí muzikanti“. V podkroví Základnej umeleckej školy sa predstavili deti z prípravky, ktoré svojim mladším kamarátom z materského centra zahrli pásmo o bocianoch. Deti si spolu zaspievali aj rôzne pesničky a nezabudli ani na „hitovku“ z hudobného kurzu „My sme ponožkáči“.

projekty

V jedno decembrové popoludnie sme si pozvali do nášho centra na besedu revízu lekárku zdravotnej poisťovne Dôvera MUDr. Jankovičovou. Beseda sa uskutočnila v rámci projektu Únie materských centier. Pani doktorka nám porozprávala o očkovaní detí, o alergiách u malých detí, prejavoch a prevencii, antibiotickej liečbe u detí, kedy podávať antibiotiká a riziká podávania. Naše maminy zaujímalo aké sú najčastejšie ochorenia detí, ich príznaky a aké sú najlepšie prvé domáce ošetrenia. V čase adventu si naše mamy na tvorivých dielňach aranžovali vianočné dekorácie. Ani tento rok sme nezabudli na sviatok svätého Mikuláša. Pozvali sme deti na „Mikulášske tvorivé dielne“, kde si spoločne vyfarbili obrovského papierového Mikuláša. Za pekný výtvor boli samozrejme odmenení sladkým balíčkom. K blížiacim sa najkrajším sviatkom roka, Vianociam, sme pripravili v spolupráci so Základnou umeleckou školou „Vianočnú besiedku“. Detský kamarát z hudobného kurzu ponožkáči Hugo a Máša pre nás pripravili program s hudbou, tancom, piesňami a dobrou predvianočnou náladou.

Tento rok sa pre nás skončil úspešne. Sme radi, že sa nám podarilo zorganizovať niekoľko dobrých a vydarených aktivít pre lupčiansku verejnosť. Medzi náš úspech patrí aj získanie peňažných prostriedkov od obce, ale aj získanie finančnej dotácie z projektu VÚC Banská Bystrica. Financie použijeme na „Podporu vzdelávania matiek na rodičovskej dovolenke za účelom zaradenia sa do pracovného procesu po skončení materskej dovolenky a podporu zdravej výchovy detí v rodinách“.

Denisa Dulová, členka OZ Pro Lipche
Foto: Janka Chrtianska

ŽIVOT V STONOŽKE

Dňa 15. júla 2008 sa po krátkej prestávke obnovila činnosť Materského centra Stonožka v Tisovci, čo uvítali mnohé mamičky, ale i starí rodičia. Keďže boli prázdniny v plnom prúde, o návštevníkov sme núdzu nemali. Začalo nás navštevovať čoraz viac detí. Boli dni, keď bolo v našej Stonožke poriadne rušno. Končiacimi prázdninami začalo našich návštevníkov ubúdať. Pre mnohé deti, ktoré sa k nám v čase letných prázdnin prišli pohrať, začala škola a pre tie najmenšie škôlka. Na podnet rodičov, ktorí sú zamestnaní a ich deti sú dopoludnia v škôlke, sme sa rozhodli upraviť v našom MC otváracie hodiny.

A urobili sme dobre. Opäť k nám začali prichádzať aj malí škôlkari. Keďže nám záležalo na tom, aby sa u nás mamičky a ich detúrence cítili dobre, pripravili sme pre nich zaujímavé aktivity.

V auguste absolvovalo päť mamičiek kurz PC zručnosti v priestoroch komunitného centra v Rimavskej Píle.

V septembri a októbri prebiehalo v Rimavskej Sobote školenie, zastrešené Partnerstvom sociálnej inklúzie Rimavská Sobota, zamerané na tvorbu projektov, ktorého sa zúčastnili dve aktívne mamičky.

V októbri sme v našej Stonožke pripravili pre mamičky „Deň krásy.“ Od pani kozmetičky získali dobré rady ako sa starať o svoju pleť a ako byť krásnou každý deň. Kým sa mamičky skrášľovali, ich detúrence sa poriadne vyšantili v herni. Musíme povedať, že táto aktivita sa naozaj vydarila. Mamičky odchádzali domov spokojné a hlavne oddýchnuté.

Vďaka jednej milej a ochotnej mamičke sme v decembri pripravili pre deti mikulášsky večierok so všetkým čo k tomu patrí. Prichádzajúci Mikuláš si so sebou nepriviedol čerta, ale veselého šaška. Ten nám všetkým pekne zatancoval a postaral sa o veselú zábavu. Nechýbalo občerstvenie, hudba a samozrejme mikulášske balíčky, na ktoré sa deti tešili asi najviac. Spoločné chvíle s Mikulášom nám spestrili aj smelšie deti, ktoré pekne zaspievali, zarecitovali básničky a dokonca si s Mikulášom a jeho šaškom zatancovali. Sme radi, že o túto akciu prejavilo záujem veľa rodičov a že sa nám vydarila. Tohto stretnutia sa zúčastnilo viac ako štyridsať detičiek, takže naša Stonožka praskala vo švíkoch.

Od októbra utorky a štvrtky podvečer patria mamičkám, ktoré robia niečo pre svoju líniu. Spoločne cvičia aerobik a kalanetiku. Zatiaľ čo mamičky cvičia, deti sa hrajú v herni so svojimi rovesníkmi.

Teší nás, že popri krásnom povolaní matky si niektoré ženy nájdu čas aj pre seba. Prostredníctvom spoločných stretnutí, rôznych kurzov a školení majú možnosť naučiť sa niečo nové, čo ich v budúcnosti môže posunúť ďalej.

Beáta Hudecová, MC Stonožka - Tisovec

politika v EÚ

**OBČIANSKI ZÁSTUPCOVIA
Z REGIÓNŇOV AKO KANDIDÁTI DO
EURÓPSKEHO PARLAMENTU (EP).**

Myšlienka občianskych zástupcov z regiónov ako kandidátov do EP je nová a odvážna, ale realita si ju vyžaduje a je jasne podložená argumentmi. Napokon, je presne v súlade s existenciou samosprávnych krajov a kopíruje aj ich ekonomické a miestne záujmy.

Je takisto v súlade so zásadami občianskej spoločnosti a priamej demokracie. Táto myšlienka zvýši efektívnosť výkonu verejnej správy, vývoj si ju už vyžaduje a je relatívne ľahko realizovateľná. Prečo chceme našu myšlienku realizovať prostredníctvom priamej demokracie? V súčasnej parlamentnej a pluralitnej demokracii zástupcovia politických strán v parlamente totiž nereprezentujú občiansku väčšinu, ale skôr členov strany, ich rodinných príslušníkov, sympatizantov a klientov: možno menej ako 5% všetkých obyvateľov SR. Mnohí to ani nevedia, ale je to žiaľ, smutný fakt. A ešte smutnejší je fakt, že väčšina občanov v SR nemá svojho vlastného, blízkeho zástupcu v NR SR či EP. Vlastne nemá ani právo si ho navrhnúť. Vo voľbách je totiž nútená prijať buď straníckych kandidátov alebo – ak kandidátom neverí alebo ich nepozná – sa na voľbách nezúčastní. Akú legitimitu majú vôbec dnešní slovenskí poslanci v EP? Sú členmi politických strán, ktoré dostali vo voľbách do EP v júni 2004 zo 4 miliónov oprávnených voličov okolo 130 tisíc hlasov. Toto číslo nepotrebuje komentár. Poslanci individuálne zastupujú len necelé pol percenta slovenských voličov! Nereprezentujú teda ani väčšinu občanov, ani konkrétne regióny či okresy. EÚ, EP aj ďalšie viac či menej zmysluplné európske inštitúcie a ich činnosť sú peknou víziou pre Európu aj pre SR, ale doteraz sú len projektom elít, ktorý nezískal celospoločenskú, občiansku podporu. Aj v historicky prvých voľbách do EP SR dosiahla nelichotivý európsky rekord – najnižšiu 16,5 % účasť. Pritom je tragikomické, že euroústavu v r. 2005 neschvaľovali občania v referende, ale podozrivo rýchlo NR SR. Našťastie integráciu SR do EÚ vníma pozitívne väčšina občanov aj bez politikov a poslancov.

Štatistiky i prieskumy verejnej mienky však dokazujú, že ide o relatívne uspokojivý pocit, pretože o čo viac percent občanov SR EÚ dôveruje, o to menej percent občanov SR priznáva, že štruktúram EÚ rozumie. **Prečo?**

- Nemá zväčša osobné skúsenosti s európskymi inštitúciami.
- Vo verejnej kampani sa o rizikách a problémoch EÚ zväčša nehovorilo.
- Občan SR stráca dôveru k politickým stranám a politikom, ktorí EÚ forsírujú; bez ohľadu na to, či vstúpili na politickú scénu po r. 1989, po r. 1993 alebo po r. 1998.

Je paradoxné, že na implantáciu priamej demokracie a občianskej spoločnosti pamätali už dávnejšie originálne princípy Rady Európy (RE), a nie Európskej únie (EÚ). RE je myšlienkovou, demokratickou a ľudsko-právnou dielňou Európy, EÚ je najmä politickou a legislatívnou dielňou, ktorá významne ovplyvňuje najmä ekonomické procesy. RE už vo svojich dohovoroch a chartách zo 70. rokov 20. storočia anticipovala a zaviedla pojem lokálnej a regionálnej demokracie, popri **národnej či štátnej demokracii**, ak vôbec môžeme tieto dva posledné termíny bez terminologického rizika použiť. RE zaviedla do života aj pojmy ako participatívna demokracia, politická decentralizácia, (alternatívna) priama demokracia voči tradičnému hierarchickému modelu zhora nadol. To všetko automaticky povedie aj k zrodu paradiplomacie, ako zahraničnej činnosti nižších teritoriálnych jednotiek ako štát. Ideálne podmienky na koncipovanie a aplikovanie vlastnej paradiplomacie u nás majú VÚC. Je to prirodzené: reprezentujú homogénny segment územia, majú finančné zdroje a možnosť dopĺňať odborné ľudské zdroje, napríklad cez regionálne univerzity. Konkrétnym „znakom ich suverenity“ je aj výsada vyslať zástupcu VÚC do Bruselu alebo do iných významných európskych regiónov. Pôjde o tzv. paradiplomata, ktorý bude môcť na nižšej diplomatickej úrovni spolupracovať s úradmi jednotlivých komisárov i s ostatnými európskymi inštitúciami alebo s „paradiplomatmi“ iných regiónov. Príkladom už úspešnej medzinárodnej spolupráce regiónov medzi sebou i vzhľadom k EÚ sú významné regionálne celky ako Bavorsko, Katalánsko, Valónsko.

Z európskych miest sa v paradiplomacii podľa českých autorov (Drulák, Königová, Kratochvíl) najlepšie presadzuje anglický Birmingham, spoza

politika v EÚ

oceánu dobre známy Montréal i celá frankofónna provincia Québec. Paradiplomacia v SR je vlastne ďalším logickým evolučným krokom po vzniku samosprávnych krajov; v ČR vznikli krajské samosprávy ešte pred nami, paradiplomacia sa tam preto ujala skôr. Sú však aj krajiny, kde centrum napriek silnému tlaku krajov decentralizáciu odsúva. Typickým príkladom je Rumunsko, kde proces decentralizácie brzdí obava z teritoriálnej autonómie rumunských Maďarov. Na mieste je v súvislosti s našou krátkou analýzou aj otázka? Aké dôsledky môže mať vznikajúca paradiplomacia na vzťahy centrálna moc verzus VÚC v SR? Konkrétnou odpoveďou v prístupe k balíku európskych financií bol postoj Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja voči VÚC a obciam pri delení eurofondov... Pre posilnenie priamej demokracie a pre naplnenie procesov podobným paradiplomaciou, bude preto dôležitá aj účasť občanov na voľbách do EP. Pochopte občania, že nielen politické strany, ale aj regióny by mali mať svojho poslanca v EP? Poslanec EP za konkrétny slovenský samosprávny kraj by bol len vítanou pomocou pre spomínaného zástupcu čiže paradiplomata samosprávneho kraja. Bola by to dejinná a diplomatická novinka. Obaja by boli bližšie k potrebám regiónu, k občanom a boli by im priamo zodpovední. To si však vyžiada aj zmenu volebného systému, aby SR nebola už jedným volebným obvodom... Aj napriek súčasnému volebnému zákonu je však možné kandidátku do volieb do EP zloženú zo zástupcov desiatich slovenských samosprávnych krajov zostaviť. Prichádza moment, aby sa aj SR prezentovala v Európe kvalitnejšími ľuďmi a dokonalejšou demokraciou. Pomôžte nám ich nájsť.

Peter Kopecký, AV VIPA,
zástupca Agory, o.z. pri EUD v Bruseli

ÍRSKI OBČANIA USKUTOČNIA OPAKOVANÉ REFERENDUM O TEJ ISTEJ ÚSTAVNEJ ZMLUVE, ALE UŽ TERAZ MÔŽU PREHRAŤ BEZ OHĽADU NA JEHO VÝSLEDOK ...

Summit EÚ v Bruseli sa 12. decembra skončil. Írsku vláda na ňom zradila vlastných občanov, pretože akceptovala opakované referendum o tom istom texte zmluvy, ktorý 12. júna 2008 odmietlo 53,4 % írskych občanov.

Írsku vláda sa takisto paradoxne zaviazala, že Lisabonská ústavná zmluva vstúpi do platnosti 1. 1. 2009, aj keby ju voliči v druhom referende opätovne odmietli! To akoby vopred rozhodli, že druhé referendum bude automaticky „áno“.

Írskym voličom tak láskavo dovoľia vybrať si medzi „áno“ a „áno, prosím“, pretože Lisabonská zmluva vstúpi do platnosti bez ohľadu na preferencie voličov.

V Bruseli sa hovorilo aj „zákonných zárukách“, aplikovaných na citlivé body, týkajúce sa ďalších írskych požiadaviek. „Zákonné záruky“ však opäť budú musieť ratifikovať všetky ostatné členské štáty EÚ. Z posledného summitu ešte vyplynulo, že akákoľvek diskusia o ďalších referendách o Lisabonskej zmluve je definitívne zastavená.

Európski lídri veľkodušne pripustili, aby „zákonné záruky“ boli zákonne uplatniteľné v budúcej zmluve tohto typu. Nuž, aj tomuto dobrému úmyslu by sa dalo veriť, keby sa „zákonné záruky“ doplnili do už existujúcich zmlúv.

Pre európske demokracie je čudné, že írskych voličov sa budú pýtať na tú istú otázku dvakrát v priebehu jedného roka, zatiaľ čo v iných krajinách voličom nedovolili spýtať sa ani raz.

Mám z toho veľmi zlý pocit. Zlý pocit, že patríam do takého európskeho demokratického sveta. Európski demokrati preto naliehavo vyzývajú vlády, aby predložili vo svojich krajinách Lisabonskú zmluvu na referendum. Prečo sa vlastne treba Írov spytovať 2x na tú istú otázku? A prečo toto referendum nevyhlásiť práve počas volieb do Európskeho parlamentu, ktoré sa budú konať v krajinách EÚ medzi 4. a 7. júnom 2009?

Dokonca navrhujem ešte niečo lepšie: nechajte nás, občanov, zostaviť si stručnú a čitateľnú európsku zmluvu, ktorú by premiéri pred podpisom aj prečítali ...

politika v EÚ

Predpokladám totiž, že žiaden premiér Lisabonskú zmluvu doteraz nečítal a po podpise zmluvy sa do nej už ani nepozrel.

*Jens-Peter Bonde, EUD Brusel
(www.eudemocrats.org)
(Preklad: Peter Kopecký, AV VIPA,
zástupca Agory, o.z. pri EUD)*

EUROPOSLANCI PROTI LISABONSKEJ ÚSTAVE ...

Titul článku si žiada doplnenie. Autor článku nemá totiž na mysli poslancov NR SR, ale nezávislých poslancov Európskeho parlamentu (EP), ktorí sú proti Lisabonskej zmluve (LZ). O ich aktivity sa však slovenské médiá prakticky nezaujímajú, a to bol aj jeden z dôvodov napísania tohto článku. Na Slovensku sme boli nedávno presýtení informáciami o schvaľovaní LZ, o kuloárnych rozhovoroch a kladení podmienok koalícii. Je pritom paradoxné, že NR SR schválila ako na bežiacom páse tak Zmluvu z Nice ako aj jej mierne modifikovanú podobu čiže LZ. LZ napríklad prostredníctvom tzv. exit clause umožňuje členským štátom vystúpenie z EÚ, ale aj Európsky súdny dvor (ESD) dostal viac právomocí, aby mohol korigovať rozhodnutia národných štátov... LZ vágne definovala aj občianstvo EÚ. Podľa nej, bude občan SR aj občanom EÚ. A naši emigranti, ktorí mali doteraz napr. občianstvo SRN i SR, budú mať tri občianstva ...

V EP a v niektorých európskych krajinách však pretrváva odpor oproti obom zmluvám už od r. 2005. Najvýraznejšie „nie“ vtedy zaznelo v referendách vo Francúzsku a v Holandsku. Popri poslancoch zo Švédska a Dánska (krajiný, ktoré neprijali spoločnú menu) sú proti LZ logicky aj europoslanci z Francúzska, Holandska, ale aj z Írska a Veľkej Británie. Samozrejme, svoj postoj nezdôvodňujú konjunkturálne, „nekupčia“ s jednotlivými frakciami v EP, ale vyjadrujú sa principiálne. Väčšina z nich sa združila do paneurópskeho hnutia EUDemocrats (Európski demokrati, EUD), ktoré vedie Sören Wibe, bývalý poslanec EP. (V internetových novinách na www.eudemocrats.org EUD pravidelne a otvorene pranieruje podvody, korupciu a rozbujnenú byrokráciu v EÚ.) Akými

princípami sa riadia Európski demokrati, ktorých považujú za realistických euroskeptikov? Európski demokrati požadujú prehĺbenie aktívnej demokracie. Súčasný deficit demokracie v EÚ, inak povedané aj netransparentnosť a kabinetné rozhodovanie, je vlastne zrkadlovým obrazom situácie v mnohých členských krajinách. Európski demokrati usilujú o zdokonalenie demokracie zdola a o dôslednejšie napĺňanie základných ľudských práv.

Podľa nich, EÚ má momentálne program, ktorý je vzdialený od potrieb a záujmov bežných občanov, preto chcú „Európu občanov.“ Ich víziou je preto decentralizovaná Európa občanov, transparentnosť a presný mechanizmus demokratickej kontroly, nové politické vedomie, zodpovednejšie skladanie účtov občanom, demokratickejšia EÚ, ktorá bude mať pozitívny dopad na „národné demokracie“, vrátane väčšej solidarity, komplexného rozvoja vidieka a lepšej kvality života

Európski demokrati odmietli obe tzv. ústavné zmluvy EÚ, ba dokonca patrili medzi hlavných organizátorov úspešných referend proti nim. Nové členské krajiny sa preto proti referendám poistili - za občanov rozhodli národné parlamenty. Nedávne úspešné (pre byrokratov z EÚ neúspešné) referendum v Írsku, dokumentujúce angažovanosť občanov, pomohlo aj Slovensku. Vďaka ich „nie“ tak zostane aj SR miesto eurokomisára (malo byť zrušené v r. 2013) a SR, tak ako aj Írom, zostanú kompetencie v sociálnej a vnútornej agende. Problémom zostáva daňová suverenita. Kto dobre pozná text LZ, vie, že čl. 113 navrhuje diskutabilné východisko z presúvaných

politika v EÚ

daňových kompetencií. Ak by sa raz tento článok aplikoval, tak ESD by mal právo rozhodovať v mnohých oblastiach aj za SR, vrátane daní.

LZ totiž nielenže priamo napáda dane členského štátu, ale umožňuje napadnúť dane členskej krajiny inou členskou krajinou ...

Podľa dôverných zdrojov, EK rozohrá veľkú mediálnu hru, ktorá bude hovoriť len o výhodách členstva v EÚ a začne limitovať administratívnymi opatreniami írsky vývoz. Už sa stalo.

Bravčové mäso z Írska obsahovalo údajne veľa dioxínov, preto ho stiahli z viacerých krajín EÚ. Podľa autora článku je to útok na psychiku írskych občanov a agropodnikateľov (ktorí boli na čele „nie“ kampane), aby sa v opakovanom referende v r. 2009 umúdrili.

V októbri 2008 sa konal v Bruseli kongres EUD, ktorý predbežne schválil koordinovanú činnosť s ďalšími paneurópskymi hnutiami pred voľbami do EP. (7. júna 2009)

V EUD sú už zástupcovia takmer všetkých členských krajín; Slovensko zastupuje Agora – občianske združenie na podporu priamej demokracie. Kongres naznačil, že EUD má myšlienkovú víziu, ktorá získava postupnú podporu. Vychádza zo súčasnej neredostnej reality, ktorú na kongrese pomerne presne vystihol Nils Lundgren, švédsky poslanec v EP: „Je poľutovaniahodné, že občania musia zväčša voliť buď extrémnu pravicu alebo extrémnu ľavicu, aby vyjadrili rozdielny názor na chod a správu EÚ“.

Európski demokrati nie sú antieurópskym hnutím, EÚ principiálne neodmietajú. EUD predstavuje realistickú alternatívu pre uvažujúcich občanov, ktorí intuitívne požadujú od EÚ demokratickú reformu inštitúcií, transparentnosť a pravidelné skladanie účtov. Európski demokrati hovoria najmä za tých, čo sa nevedia, (z apatie) nechcú alebo nemôžu vysloviť. Akákoľvek podobnosť so Slovenskom je čisto náhodná?

Peter Kopecký, člen AV VIPA,
zástupca OZ Agora pri EUD v Bruseli

V mene našich čitateľov sme požiadali pána Petra Kopeckého, člena advokačného výboru VIPA, aby nám priniesol niekoľko postrehov o princípoch a fungovaní občianskej demokracie v EÚ, predchádzajúce príspevky sú príspevkami k tejto téme.

KATARÍNA
KROČANOVÁ

Dnes Vám chcem predstaviť pani Katarínu Kročanovú, výrobkyňu šúpolových bábik a výrobkov zo šúpolia.

Vždy mala vzťah k ručným prácam a robote. Keďže mala malé deti a hľadala prácu na doma, prijala ponuku pani, ktorá robila ukážky výroby šúpolových bábik. Lenže jedna ukážka neznamená, že človek je výrobca. Prešlo veľa hodín kým našla svoj štýl práce a kým sa naučila tomuto umeniu. A ako inak, na svojich chybách. Bolo to náročné, ale dnes neľutuje.

V roku 1972 začala pracovať pre výrobné družstvo Detva, kde pracovala až do dôchodku. Ako sama hovorí: bola som doma, starala som sa o deti a popri tom som aj pracovala. Bývala v Bratislave, potom sa presťahovala do Košíc a dnes žije v Trnave časť Oravné.

Pre svoju prácu získala aj spolupracovníka a to svojho manžela, ktorý jej pripravuje všetky doplnky z dreva, ktoré potrebuje ku svojim bábikám. Jej postavičky predstavujú život na dedine, zvyky a obyčaje a sú ich vernou kópiou. Vo svojom dome má malú pracovňu, kde v jednom kúte pracuje ona a v druhom manžel. Keď otvoríte do nej dvere, cítite sa ako v rozprávke.

Dnes je pani Katka už na dôchodku, ale svojim milovaným šúpolkám sa venuje naďalej. Stretnete ju na niektorých veľkých jarmokoch. Dost často cestuje do Talianska so skupinou remeselníkov, aby tam ukázali svoje umenie.

V minulom roku bola aj jednou z výrobkyň, ktoré reprezentovali Slovensko a VIPU v nemeckom Eichstate. Zdalo by sa, že táto práca je krásna a zaujímavá. Niekedy sú však problémy zo základnou surovinou. Keď je upršaná jeseň tak je veľký problém nazbierať šúpolie a tak nie je z čoho vyrábať. Zaželajme jej veľa nápadov, energie a chuti do ďalšej práce.

L'udmila Bátorová, predsedníčka výboru pre prácu
vidieckych žien.

TRAVELING WORKSHOP K PROJEKTU YESN V RÁMCI SLOVENSKA

Jednou z najzaujímavejších častí realizácie projektu YESN bol cestovný workshop pre zástupcov neziskových organizácií, ktorý organizovala Vidiecka organizácia pre komunitné aktivity - jeden z troch partnerov interregionálneho projektu YESN – Young Entrepreneurs Support Network. Cestovný workshop sa konal počas piatich dní – 3. – 7. novembra 2008.

Účastníkmi workshopu boli nielen zástupcovia neziskového sektoru, ktorý sa venujú problematike nezamestnanosti mládeže zo Slovenska, ale aj zástupcovia z Poľska a Českej republiky. Spoločne sa workshopu zúčastnilo šesťnásť zástupcov neziskových organizácií interregionálnej siete

YESN. Cieľom traveling workshopu bola prezentácia najúspešnejších projektov neziskových organizácií v oblasti pomoci mladým nezamestnaným ľuďom na Slovensku. Workshop sa začal v priestoroch IUVENTY v Bratislave, kde sa účastníci mali možnosť oboznámiť s realizovanými a plánovanými aktivitami Rady mládeže Slovensko.

Občianske združenie KUMAKOKRA zo Žiliny odprezentovalo film s názvom „O mladých rodičoch“, ktorý veľmi zaujímavým spôsobom popisuje situáciu mladých rodičov v štyroch krajinách – Slovensku, Čechách, Rumunsku a Fínsku.

Združenie právnických a fyzických osôb s názvom KABA Slovensko, ktoré sídli v Martine predstavilo účastníkom workshopu projekty zamerané na rozvoj efektívnych nástrojov kariérneho poradenstva v podobe tréningu kariérnych poradcov pre stredné školy a kariérny poradenstvo pre žiakov stredných škôl.

Ďalším občianskym združením, ktoré má v oblasti pomoci mladým nezamestnaným ľuďom bohaté skúsenosti bolo Informačné centrum mladých Orava, ktoré účastníci navštívili v Tvrdošine a Námestove. V oblasti pomoci mladým

nezamestnaným ľuďom sa ICM Orava venuje predovšetkým informačnému, poradenskému a kariérnemu poradenstvu, ktoré pomáha klientom zorientovať sa na trhu práce ako v oblasti právnej, tak aj sociálnej. Prezentácia aktivít ICM Orava bola o to zaujímavejšia, že účastníci mali možnosť navštíviť klientku, ktorá sa práve vďaka aktivitám ICM Orava stala úspešnou podnikateľkou. Keďže ICM Orava pri realizácii svojich aktivít úzko spolupracuje s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Námestove, jednou z častí workshopu bola aj prezentácia ich aktivít, nadväzujúc na cezhraničnú spoluprácu Poľsko - Slovensko. Účastníci si mohli „na vlastnej koži“ vyskúšať novú metódu s názvom „Biofeedback“, ktorá prostredníctvom stimulácie dýchania pomáha klientovi samoregulácii a stimulácii mozgovej aktivity.

Účastníci workshopu pri prezentácii činnosti Rady mládeže Slovensko v Bratislave

Aktivity Junior Achievement Slovensko v Banskej Bystrici poskytli účastníkom zaujímavý spôsob integrácie ekonomického vzdelania do výučby na stredných školách. Prezentované programy Aplikovanej ekonómie a Podnikania v cestovnom ruchu pôsobia ako preventívne nástroje voči nezamestnanosti mladých ľudí, počas ktorých získavajú nielen základnú orientáciu v problematike ekonómie, ale aj vysoko cenné praktické zručnosti s riadením tzv. študentskej spoločnosti, či vlastnej cestovnej kancelárie.

Program Fillip, ktorý sa teší veľkému záujmu vďaka Komunitnej nadácii Liptov z Liptovského Hrádku, predstavuje zaujímavý spôsob, akým sú mladí ľudia začlenení do procesu projektového cyklu, kedy sami vytvárajú grantovú schému na podporu filantropických aktivít v regióne Liptov, prijímajú a schvaľujú grantové žiadosti a monitorujú implementáciu schválených projektov.

Prezentácia aktivít ICM Orava v Tvrdošíne

Záver workshopu bol v rézii Rady mládeže Prešovského kraja, ktorá okrem svojich aktivít venujúcich sa tvorbe obecných rád mládeže prezentovala aj neformálnu skupinu Fričo mládež. Interaktívnym spôsob účastníci workshopu na záver formulovali svoje predstavy o budúcnosti fungovania siete neziskových organizácií YESN.

Veríme, že i napriek relatívne nabitému programu workshopu splnil traveling workshop svoj účel a poskytol účastníkom zo všetkých troch krajín ukážku najúspešnejších projektov v oblasti pomoci mladým nezamestnaným ľuďom. Výmena týchto skúseností je pre neziskové organizácie inšpiráciou, ktorú môžu využiť pri implementácii svojich projektov.

Janka Lojková, VOKA Banská Bystrica

IMC DÚHA V HELPE

Materské centrum DÚHA prešlo od marca mnohými zmenami. Jednou najväčšou zmenou bolo, že sme už nespádali pod projekt, ale pod obec. V mnohých obciach to mali zložiť a neviem či ešte všetky fungujú. My sme mali to šťastie, že naša obec materské centrum podporuje zo všetkých strán. Na začiatku sme si dali poplatky, čo ale pre mnohé mamičky, ktoré sú na materskej dovolenke, bol dosť podstatný problém. Teraz u nás mamičky neplatia za vstup, platia iba za akcie, ktoré si spoločne zorganizujeme, za čaj, kávu a pod.

Z minigrantov, ktoré sme podali na obec a boli nám schválené, sme nakúpili nové fit lop-ty, knihy, výkresy, farby na sklo a fólie, formičky na výrobu talizmanov, plagátové farby....

Na Deň matiek sme ešte pripravili skrášľovací deň s firmou Oriflame. Bolo nás plné centrum, čo si viete predstaviť ako sme tam vyzerali. Sedeli sme aj v bazéne, deti na šmýkačkách a podobne :o))). Stretnutie malo veľký ohlas a preto sme tieto stretnutia organizovali každý týždeň, kým to naše mamičky neprestalo baviť. Vedúca z Oriflame chodila spolu s kolegyňou, robili ženám čistenie pleti, učili ich maľovať a popri tom sa aj naše mamičky zamestnali a popri materskej si privyrábajú.

V máji sme zorganizovali spolu s Materskou školou a obecným úradom na Deň matiek vystúpenie detí z MŠ a ZŠ. Zúčastnili sa občania z obce a to musím podotknúť, že v hojnom počte.

Na koniec školského roka sme si zorganizovali spolu so Materskou školou deň hier. Objednali sme nafukovací veľký hrad, autá na baterky, objednali sme koníka, ktorý vozil naše deti, uvarili sme dva kotle gulášu, objednali sme si koláče, ktoré sme dostali sponzorsky a ešte k tomu sme pozvali policajtov, aby nám prišli urobiť ukážky so psami. Chcem podotknúť, že všetko sme s jednou mamičkou vybavovali cez sponzorov.

Deň hier v Materskom centre DÚHA

Deti a policajti

Podáva sa kotlíkový guláš

domáce projekty - integrované materské centrá na vidieku

Jazda na poníkovi bola tiež v programe Dňa hier

„Mikuláš“

Mikuláša sme víтали na námestí našej obce. Mali sme prichystaných 500 balíčkov a dúfam, že mi uveríte, ak poviem, že neostal ani jeden. Mikuláš spolu s anjelom a čertom prichádzali na koči. Svojím príchodom rozžiaril stromček a vyzval deti, aby mu predviedli, čo sa za celý rok 2008 naučili. Malí škôlkari recitovali a spievali o preteky, len aby dostali vytúžené a tak dlho očakávané balíčky. Ale ani na našich dospelých sme nezabudli, mali možnosť ochutnať čerstvo napečené škvarkovníky, buchty a kapustaniky. Nakoniec sa všetci zabávali na diskotéke.

Mikuláš prichádza na námestie

December sa niesol v duchu Vianoc a preto sme si vyzdobili stromček v materskom centre. Nezabudli sme ani na obľúbené perníky, ktoré maminky napiekli a deti vyzdobili. Vianoce prešli rýchlo, ale zima je zatiaľ dobrá a preto využívame aj ľadovú plochu v Heľpe a chodíme sa korčuľovať.

Materské centrum využíva 2x do týždňa MŠ. Utorok a štvrtky mávajú v našich priestoroch kurz anglického jazyka.

Každý pondelok a piatok prebieha počítačový kurz, ktorý je určený nielen pre matky, ale pre širokú verejnosť. Mamičky majú vstup do materského centra bezplatný a takisto aj kurz je bezplatný.

Podľa záujmu mamičiek organizujeme rôzne iné akcie a takisto aj krúžky pre deti. Najnovšie aktivity v Materskom centre DÚHA, ktoré rozbiehame od januára, sú cvičenia pre deti a matky a plavecký kurz.

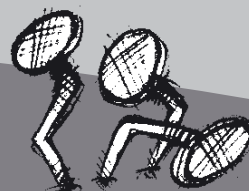
Zatiaľ nám materské centrum funguje, aj keď naším cieľom je získať mamičky aj zo susedných dedín. Priestory máme síce malé, ale veľmi pekné. Minulý rok sme podávali projekt na zväčšenie priestorov, ale neprešiel nám. Veríme, že rok 2009 bude úspešnejší.

Andrea Čupková, vedúca IMC

**Mnoho vzdelávacích
organizácií je pripravených
učiť Vašich ľudí,
ale...**

**ALPHA
CONSULT n.o.**

**ich naučí
najlepšie
využívať naučené.**

0907 762 462
info@alphaconsult.sk

aktuálne

„PREDAJ Z DVORA“ – VČERA, DNES A ZAJTRA...

Uvítali sme ústretové stanovisko MP SR k nášmu dlhodobému úsiliu v rámci „Platformy štyroch MVO“ o legislatívne riešenie pre priamy predaj a dodávanie malých množstiev prvotných produktov tzv. „predaj z dvora“, podobne ako aj o legislatívne doriešenie výnimky z požiadaviek na konštrukcie, usporiadanie a vybavenie potravinárskych prevádzkárň s malým objemom výroby, ktoré na Slovensku v súčasnosti veľmi chýba a zhoršuje tak konkurenčné prostredie a zvyhodňuje veľkých spracovateľov a obchodné reťazce. Nemenej významné je v súčasnej dobe aj hľadisko zabezpečovania lokálnej potravinovej bezpečnosti.

Po skúsenostiach s aplikáciou potravinového práva zo strany orgánov Štátnej veterinárnej a potravinovej správy považujeme zavedenie transparentného, jednotného, flexibilného a čo najjednoduchšieho postupu pri legalizácii priameho predaja farmárskych produktov, ktorý má poslúžiť prvovýrobcem a nie expertom v legislatíve hygieny potravín, za výsostne dôležité.

Súčasne očakávame, že sa zavedú transparentné požiadavky na posúdenie rizika z hľadiska spoločenského, ekonomického, etického, tradičného a environmentálneho.

Na rokovaníach s kompetentnými predstaviteľmi ministerstva sme sa stretli s ústretovým a korektným prístupom a tak dúfame, že po akceptovaní a zakomponovaní našich konkrétnych pripomienok a dobrej vzájomnej komunikácii všetkých dotknutých strán (ZVPA Slovenska, Platforma 4 MVO, Zväzy ovčiarov, mäsiarov, hydínarov, SPPK atď.) vzniknú také legislatívne nástroje, ktoré budú čo najjednoduchšie aplikovateľné a zároveň kompatibilné s legislatívou EÚ.

Ku genéze priebehu riešenia tohto problému je potrebné pripomenúť, že slovenskí farmári poukazovali na tento problém viac ako desať rokov, posledné dva roky veľmi intenzívne a to vzhľadom na Nariadenia EÚ, ktoré platia od začiatku roku 2006 a ponúkajú nové možnosti produkcie a zachovania tradičných a regionálnych výrobkov.

Boli to práve predstavitelia Zväzu Ekotrend, Združenia vlastníkov pôdy a agropodnikateľov Slovenska, ZPD a OS a Vidieckeho parlamentu na Slovensku, ktorí v novembri roku 2007 vytvorili zo svojich zástupcov pracovnú skupinu pre riešenie tejto problematiky, otvorili verejnú diskusiu a na svojich stretnutiach s kompetentnými stranami, v masovo - komunikačných médiách a v tlači vyjadrovali svoje požiadavky a upozorňovali na pozitívne efekty a lokálny finančný prínos „predaja z dvora“, keď by farmári neboli bytostne závislí od spracovateľov, či obchodníkov.

V celej západnej Európe i v susedných štátoch s výnimkou ČR, môžu poľnohospodári predávať svoje produkty priamo z farmy. Na Slovensku sme sa roky stretávali práve s opačným trendom a roľníci, ktorí svoje produkty spracovávajú priamo na farme, boli konfrontovaní so sprísnenou národnou legislatívou, ktorá bola šitá na mieru pre veľké prevádzky.

Dúfame, že tak dlho očakávané vnútroštátne právne ustanovenie prinesie pozitívnu a efektívnu zmenu.

Dr. Eva Porubánová
Foto: Dušan Porubán

zahraničné skúsenosti**RUMUNSKO: PRIAMY PREDAJ UŽ ZAČAL**

Drobnochovatelia v Rumunsku budú môcť od 1. januára 2009 predávať svoje produkty živočíšneho pôvodu priamo. Umožňuje to Nariadenie č. 301 Štátnej veterinárnej a zdravotníckej správy pre potravinovú bezpečnosť (ANSVSA). Mäso, vajcia, ryby a mlieko budú môcť drobnochovatelia predávať nielen „z dvora“, ale aj na trhoch, tržniciach a výstavách. Predtým však musia byť zaregistrovaní touto správou. Nariadenie malo platiť už od 1. januára 2007, ale drobnochovatelia potrebovali dlhší časový úsek na splnenie tak materiálnych a hygienických podmienok ako aj administratívnych. Preto sa platnosť Nariadenia odkladala. Problémom boli aj metodické kontroly na mieste, vzhľadom na množstvo žiadateľov a ich geografickú vzdialenosť. Podmienky priameho predaja figurujú na web stránke ANSVSA a distribuujú ich združenia z oblasti potravinárskeho priemyslu, ako aj občianske združenia so vzťahom k pôde a živočíšnej výrobe.

Drobný pestovateľ z obce Mihai Viteazu (župa Kluž)
foto: Hotnews

Nevyriešeným problémom zostáva predaj produkcie drobných pestovateľov a záhradkárov. V rumunských vidieckych obchodoch ovocia a zeleniny drobný pestovateľ ťažko odovzdá svoje paradajky, papriku, uhorky či baklažány. To isté platí aj o hoteloch na pobreží rumunského Čierneho mora, hoci tamojšia zelenina je vysoko kvalitná a rastie iba niekoľko sto metrov od hotela. Obchody, hotely atď. totiž musia prebrať zeleninu a ovocie na faktúru a drobní pestovatelia buď živnosť nemajú, alebo prichádzajú na trh neskôr, keď ho obsadí rýchlená zelenina a ovocie zo zahraničia. Rumunskí drobní pestovatelia nie sú zvyknutí na sprostredkovateľov, či priekupníkov. Taká tradícia neexistovala ani v medzivojnovom období, ani za Ceaušesca. Vtedy buď predávali priamo na trhu alebo odovzdávali produkciu do centrálného výkupu. Preto sa v posledných rokoch drobní pestovatelia zeleniny sústreďujú na zákaz-

níkov v horských a podhorských oblastiach, na chaty, penzióny a turistické ubytovne, kde zeleninu predajú bez zbytočných komplikácií. Ponúkajú totiž jednu službu navyše: dopravu až na miesto buď na vlastnom chrbte alebo na oslíkovi. Táto služba má dve výhody: zbytočne nepredražuje finálnu cenu zeleniny a oproti tradičnej doprave je v horskom prostredí ešte aj ekologická.

Peter Kopecký, AV Vidieckeho parlamentu

AKTUÁLNE OTÁZKY ROZVOJA MIESTNEJ A REGIONÁLNEJ KULTÚRY

Dňa 22. januára 2009 som sa zúčastnila seminára s rovnakým názvom, ktorý ako sprievodné podujatie veľtrhu ITF Slovakia 2009 zorganizovalo Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS)

Cieľom seminára bola diskusia o príprave stratégií pre oblasť rozvoja osvetovej činnosti a rozvoja miestnej a regionálnej kultúry na základe uznesenia vlády SR č. 160/2008 z 12. marca 2008 ku Koncepcii rozvoja miestnej a regionálnej kultúry a v kontexte ostatných vládou schválených koncepcií a stratégií pre oblasť kultúry. Seminár vytvoril priestor na prezentáciu aktuálnych otázok a potrieb rozvoja miestnej a regionálnej kultúry a odbornú diskusiu.

Mária Behanovská

prístup LEADER

BOUŘÍME SE A BOUŘÍME SE OPRÁVNĚNĚ

Všichni, kdo jsme se s nadšením vrhli do užívání metody Leader ve venkovských územích našich MAS jsme již záhy dostali ledovou sprchu. Ruka, která otáčí kohoutkem k modré značce na pomyslné vodovodní baterii patří úředníkům.

Bouříme se a bouříme se oprávněně proti proudu ledové vody, která zcela bezcitně zchladzuje naše nadšení kultivované lety dobrovolnické práce. Bouříme se proti proudu studené, kalné vody, jež v zárodku smývá do výlevky zapomnění veškeré principy Leaderu, kterými je postup „zdola nahoru“, budování partnerství na místních úrovních či síťování na národní a mezinárodní úrovni. Bouříme se proti snahám směřujícím k ledování našich upřímných snah metodu Leader v českých podmínkách rozvíjet a jejím prostřednictvím učit obyvatele venkova ryby nikoliv jen jíst, ale hlavně chytat

Protože již od roku 2003 se s Leaderem prakticky zabýváme tj. školili jsme se, zakládali jsme místní akční skupiny, dávali dohromady místní aktivní lidi, připravovali jsme záměry pro program Leader ČR, připravovali jsme strategické plány Leader tzv. SPL, realizovali jsme výběrová řízení projektů... a zároveň se i seznamovali s tím, jak je Leader užíván v jiných zemích EU tj. sbírali jsme praktické zkušenosti u MAS v zahraničí... nemůžeme se spokojit s tou podobou Leaderu, kterou se mu snaží vnutit centrální orgány, nemůžeme přijmout snahy o diskreditaci Leaderu v Česku.

V naší zemi, v naprostém rozporu s podstatou a nastavením metody na evropské úrovni, řídí Leader úředníci. Navíc se jedná o úředníky, kteří vzývají byrokratismus, jako základní metodu své práce. Jde o úředníky, kteří byli na počátku procesu velmi nezkušení a naivní a o Leaderu toho mnoho nevěděli. Ale dnes jsou jiní – chtějí mít celý proces pod totální kontrolou, jsou alibističtí, arrogantní, ... a o Leaderu toho stále mnoho nevědí.

Jedná se o lidi, kteří nerozumí venkovu a jeho problémům. Pojem „empatie“ je jim naprosto cizí a stejně tak nerozumí problémům MAS.

Leaderu v Česku v současné době nejvíce škodí:

- Časový stres
- Špatně připravená a stále se „za pochodu“ měnící pravidla
- Nekoncepční a metodicky nepodložené postupy a požadavky zodpovědných centrálních úřadů na národní úrovni a na úrovni NUTS II
- Vážnoucí komunikace na úrovni: úředníci-místní akční skupiny (arogance, nesmyslné úkoly, vyhlašování abnormálně krátkých termínů, zavádějící rady, ...)
- Přesunování zodpovědnosti za centrálně způsobené chyby na bedra MAS
- Popírání principu i nezbytnosti budování partnerství mezi MAS a úřady
- Bagatelizace významu realizace SPL na místní úrovni zástupci centrálních úřadů

Český venkov samozřejmě přežije i bez Leaderu, stejně jako přežívá po takových zásazích, jako byla kolektivizace, budování střediskových obcí či rušení malých škol. Mladí lidé, pokud ještě z venkova neodešli, tak do měst za lepšími výdělky i servisem pro své děti odejdou. Ti, kteří chtěli venkov změnit k lepšímu s pomocí Leaderu asi neodejdou, zůstanou a navzdory jeho zkroucenému nastavení se pokusí realizovat SPL své místní akční skupiny. Nepodaří se jim to ani za cenu bezesných nocí a žaludečních vředů. Peníze se utratí a centrální úřady odešlou do Bruselu závěrečnou zprávu, která metodu Leader vyhodnotí jako velmi prospěšnou pro stabilizaci českého venkovského prostoru.

Petr Hienl - poradce MAS Krajina srdce
kontakt hienl@seznam.cz

domáce projekty

VYBUDOVANIE NOVEJ ZELENEJ ZÓNY V OBCI GYŇOV

V malej obci Gyňov, ktorá patrí do združenia obcí mikroregiónu Hornád, sa skupinka mladých ľudí, prevažne študentov, vystupujúca pod názvom „MARO Hornád neformálna skupina“ rozhodla vytvoriť vo svojej obci miesto na oddych, relax či posedenie. Na kopci v blízkosti materskej škôlky a potravín sa v minulosti vytvorila čierna skládka stavebného odpadu. Bola by veľká škoda aby sa miesto, kde sa každoročne na Zelený štvrtok konala veľká opekačka, zrazu zmenilo na smetisko. Z tohto miesta je krásny výhľad na Slanské pohorie a práve preto si mládežníci vybrali toto miesto na vytvorenie tzv. oddychovej zóny obce. Vo februári 2008 pripravili projekt „Kráter oddychu“, ktorý bol v júni schválený a podporený finančným darom. Tento projekt sa uskutočnil vďaka grantovému programu Šanca pre váš región Konta Orange, n.f. Mládežníkov podporili aj rôzni partneri: obec Gyňov, Potraviny Domino, Poľovnícke združenie Chrást Čaňa, AgroOR s.r.o. a iní. Aj napriek podpore našich partnerov sme sa stretávali s ťažkosťami. Prvým krokom, po schválení projektu donorom, bolo získať súhlas nadpolovičnej väčšiny majiteľov pozemku, na ktorom sa mal projekt zrealizovať. Pozemok vlastnilo tzv. Spoločenstvo vlastníkov, ktoré v minulosti vystupovalo ako Urbariát. Keď sme zisťovali, kto má danú lokalitu na starosti (predsedníctvo), zrazu nebolo možné nájsť zodpovedných. Miesto stratilo gazdu. Preto sme začali zbierať podpisy od každého spoluvlastníka jednotlivo (z domu do domu). Paradoxom je, že keď sa v minulosti na toto miesto začal zväždať stavebný odpad, nikto si na to povolenie nepýtal. Po získaní súhlasu zo strany majiteľov pozemku sme začali v plnej miere realizovať náš projekt. Začali sa dobro-

voľnícke brigády na očistení priestoru, prípravy pre zemné práce. Cele miesto bolo zarastené vysokými kríkmi a zašpinené rozptýleným odpadom (plasty). Po zemných prácach, ktoré kvôli zlému počasiu neboli vykonané v plánovanom termíne, sa začalo s vybudovaním altánku. Výsledkom bol upravený terén, altánok, ohnisko, upravená prístupová cesta. Projekt sa ukončil 31. 11. 2008. Zo skupiny MARO Hornád n.s. boli koordinátormi projektu Lukáš Jánošík a Bc. Michal Pfeffer. Celý projekt sa niesol v duchu dobrovoľníckej práce občanov z našej obce a z blízkeho okolia. Celkovo sa na projekte zúčastnilo približne 20 dobrovoľníkov nad 15 rokov a 25 dobrovoľníkov do 15 rokov. Je namieste, aby sme všetkým dobrovoľníkom, ktorí priložili ruku k dielu, vyjadrili svoje poďakovanie. Veríme, že toto miesto bude dlho slúžiť pre všetkých, ktorí si chcú oddýchnuť, či už ako turisti, ktorí pôjdu okolo, alebo pre domácich občanov. Slávnostné otvorenie Kráteru oddychu bude na jar 2009.

Lukáš Jánošík

Poznámka redakcie: K článku patrí tiež fotografia na titulnej strane

domáce projekty

29

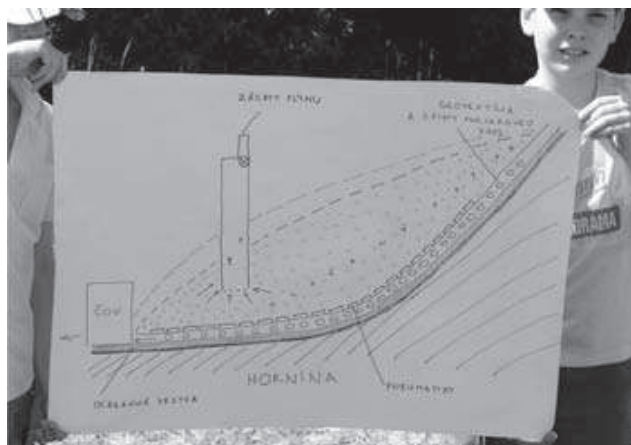
KAMPAŇ „NESEPARUJTE SA! SEPARUJTE S NAMI“ V ROKU 2008

Budovanie efektívneho systému nakladania s odpadmi si vyžaduje zásadnú zmenu správania sa obyvateľov. Tá však nepríde sama od seba. Vyžaduje si značné úsilie. No akokoľvek premyslené aktivity sú behom na dlhé trate. Jednorázové pokusy a platonické plnenie dikcie zákonov sú vopred odsúdené na neúspech. Umiestnenie dvoch kontajnerov na horný koniec dediny a dvoch na dolný koniec dediny, nemožno pokladať za zavedenie separovaného zberu a ani občasné príspevky v miestnych novinách či obecnom rozhlase nemožno pokladať za informačnú kampaň.

Preto aj v roku 2008 prebiehala meste Liptovský Mikuláš kampaň, pozostávajúca z množstva aktivít:

- Vyhlásenie pilotného ročníka „Tetrapakovej ligy“, v zbere viacvrstvových kombinovaných obalov.
- Analýza obsahu kontajnerov na TKO, ktorá v nich zistila prítomnosť 80 % recyklovateľných materiálov.
- Exkurzie v separačnom stredisku Verejno-prospešných služieb (VPS) – pre školy.
- Anketa k separovanému zberu v meste Liptovský Mikuláš.
- Návrh „Optimalizácie separovaného zberu“, ktorý obsahuje 215 navrhnutých zmien.

- Rozmiestnenie 74 nových kontajnerov v meste a 351 kontajnerov v celej spádovej oblasti VPS – Liptovský Mikuláš.
- Dni otvorených dverí na skládke TKO Veterná Poruba.
- Interaktívne programy na základných školách pre 201 účastníkov.
- Zavedenie separovaného zberu v školách (subdodávka viac než 400 nádob pre 35 výchovno – vzdelávacích zariadení).

- Distribuovanie piatich druhov informačných letákov celkom v počte 92 000 kusov.
- Propagačné seriály k separovanému zberu pre mobilný rozhlas, obecné vysielania a mesačník MIKULÁŠ.
- Monitoring nelegálnych skládok odpadov.
- Príprava námetov pre výrobu televíznych spotov, publicistiku, videotext a aktualizácia internetovej stránky mesta <http://www.lmikulas.sk>.
- 1 000 výtlačkov bulletinu „Krajina pre ľudí – ľudia pre krajinu“.

domáce projekty

- Seminár na ZŠ Janka Kráľa mal 53 účastníkov.
- 81 interaktívnych programov „Separujte s Humgom“ v 20 výchovno – vzdelávacích zariadeniach pre cca 2 150 účastníkov.
- 21 prednášok v školách pre 566 účastníkov

Celoštátny rozmer mali:

- Semináre „Krajina pre ľudí – ľudia pre krajinu“ (Teplý Vrch, Liptovský Mikuláš, Bratislava, Spišská Nová Ves, Nové Zámky, Rožňava, Michalovce, Rajec, Košice, Prešov) pre 340 účastníkov.
- Tri kolá grantovej výzvy, ktorú finančne podporil Trust for Civil Society in Central & Eastern Europe (<http://www.ceetrust.org>) a Nadácia pre deti Slovenska (<http://www.hodinadetom.sk>).
- 3. ročník súťaže, vyhlásenej OZ TATRY, s účasťou 75 školských kolektívov

Mgr. Rudolf PADO

Predseda a projektový manažér OZ TATRY

aktuálne

PREDSEDNÍCTVO OZ VIPA SK ZASADALO V BANSKEJ BYSTRICI

Dňa 14. 1. 2009 sa v kancelárii OZ VIPA SK stretlo na svojom riadnom zasadnutí predsedníctvo OZ VIPA SK. Predsedníctvo sa zaoberalo vyhodnotením Dní vidieka v NR SR 2. 12. 2008, využitie know-how v rámci projektu GRUNDWIG-TEPA, správami o činnosti výborov a o budúcnosti časopisu *Náš vidiek*.

Text a foto: Jožko Šimeček

DOTÁCIA SPLNILA SVOJE POSLANIE

Vidiecky parlament Slovenska vypracoval v roku 2008 projekt **Podpora informovanosti - rozvoj vidieckych kapacít**, ktorého jedným zo základných cieľov bolo zabezpečenie V. Fóra Vidieckeho parlamentu Slovenska, ktoré sa konalo v Bytči 17. - 18. októbra 2008. Projekt podporilo Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky sumou 114 700,-Sk.

I na základe tejto dotácie bolo možné zabezpečiť rokovanie v 4. pracovných skupinách, ubytovanie, stravu, a ďalší program.

Vyrobené boli tiež informačné panely, uhrađená výroba a distribúcia časopisu *Náš vidiek* 4/2008, v ktorom sme o priebehu a záveroch V. fóra VIPA podrobne informovali.

red.

naši partneri

PRACOVNÉ STRETNUTIE ZÁSTUPCOV OZ VIPA A EKONOMICKEJ FAKULTY UMB V BANSKEJ BYSTRICI

Dňa 9. januára 2009 sa na pôde Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela (EF UMB) v Banskej Bystrici uskutočnilo pracovné stretnutie členov predsedníctva OZ VIPA a zástupcov vedenia EF UMB, iniciované zo strany OZ VIPA.

Predmetom rokovania boli možnosti nadviazania spolupráce medzi obidvoma inštitúciami. Zástupcovia OZ VIPA na stretnutí predstavili svoje predstavy o možných oblastiach spolupráce s akcentom na nový projekt efektívneho manažmentu organizácie. Cieľom projektu je zdokonalením manažmentu, v režime učiacej sa organizácie, zabezpečiť dôsledné a trvalé plnenie poslania OZ VIPA SK.

Očakávanými výstupmi projektu pre OZ VIPA by malo byť manažovanie vybraných aktivít OZ VIPA zo strany študentov EF UMB, zefektívnenie propagácie aktivít OZ VIPA, lepší systém komunikácie v rámci siete partnerskej spolupráce. Predpokladaný prínos pre EF UMB by mal byť v oblasti užšieho prepojenia akademickej sféry a podnikovej praxe, v možnosti aplikácie poznatkov študentov EF UMB v praxi pri riadení reálne fungujúcej inštitúcie.

Študenti na EF UMB v Banskej Bystrici môžu študovať v bakalárskom stupni štúdia v piatich študijných programoch (Cestovný ruch, Ekonomika a manažment podniku, Financie, bankovníctvo a investovanie, Regionálny rozvoj a verejná správa a Verejná ekonomika a služby). Obsahová náplň a zameranie študijných odborov v inžinierskom stupni štúdia (Cestovný ruch, Ekonomika a manažment podniku, Verejná ekonomika a služby) umožňujú absolventom uplatnenie doma i v zahraničí na ekonomických i riadiacich pracovných miestach na úrovni stredného a vrcholového

manažmentu v cestovnom ruchu, v podnikovej sfére, v komerčnom bankovníctve, v inštitúciách finančného trhu, v organizáciách zabezpečujúcich verejné služby a regionálny rozvoj, v štátnej správe a v samospráve.

Absolventi druhého stupňa vysokoškolského štúdia môžu pokračovať v treťom stupni a získať titul philosophiae doctor (PhD.) v odboroch Cestovný ruch, Verejná ekonomika a správa a Ekonomika a manažment podniku.

Nasledujúce stretnutie vedenia EF UMB a predstaviteľov OZ VIPA je plánované na február 2009. Jeho cieľom bude špecifikovať konkrétne oblasti ďalšej spolupráce obidvoch inštitúcií.

Ing. Ladislav Klement
Prodekan pre rozvoj EF UMB
www.ef.umb.sk

Inštitút výskumu rodovej rovnosti a starostlivosti o rodinu

Od 15. augusta 2008 funguje ako organizačná zložka Úradu Banskobystrického samosprávneho kraja Inštitút výskumu rodovej rovnosti a starostlivosti o rodinu vo všetkých politikách Banskobystrického samosprávneho kraja. Novovzniknutý inštitút má dve hlavné oblasti svojej pôsobnosti. Presadzovanie rodovej rovnosti v rôznych oblastiach života a starostlivosť o rodinu v Banskobystrickom regióne. Obidve tieto priority sa pritom snaží presadzovať ako prierezové stratégie všetkých regionálnych politik. Ako to už z názvu vyplýva Inštitút sa venuje aj výskumnej činnosti, zberu dát a diseminácii informácií z predmetných oblastí. Okrem toho plní funkciu koordinačnú – snaží sa o zosieťovanie aktérov rodovej rovnosti, ktorí v regióne pôsobia. Inštitút sa usiluje o integráciu žien na všetkých úrovniach a o postupné odstraňovanie diskriminácie žien v mestách i na vidieku.

Jarmila Androvičová

Ing. Jana Nová, MBA,
vedúca kancelárie predsedu
Banskobystrického samosprávneho
kraja a koordinátorka rodovej
rovnosti v BBSK.

Náš seriál: SLOVENSKÉ HRADY

Beckovský hrad sa hrdo vypína nad dolinou rieky Váh na 30 metrovej vysokej skale.

BECKOVSKÝ HRAD

Beckovský hrad stojí na 30 metrov vysokej, smerom k Váhu takmer kolmej vápencovej skale. Začiatky hradu siahajú až do čias Veľkomoravskej ríše. Odkryté základy paláca možno reálne položiť už do začiatku 10. storočia n.l. V Anonymovej kronike Beckov figuroval pod názvom Blundus.

Beckov bol pôvodne kráľovským hradom, ako je to uvedené prvý raz v listine Bela IV. z roku 1255, keď vyslaní komisári mali preskúmať príslušenstva patriace k hradu. Beckov zostal až do roku 1379 v kráľovských rukách, okrem približne dvadsaťročného obdobia, keď sa hradu a k nemu patriaceho panstva zmocnil Matúš Čák Trenčiansky. Po jeho smrti hrad opäť spravovali panovníkom poverení kráľovskí kasteláni. Prvú donáciu na Beckovský hrad dostal Mikuláš Bánffy z Dolnej Lindvy. Ľudovít Veľký ho takto v roku 1379 odmenil za zásluhy v bojoch na Balkáne a v Taliansku. O desať rokov neskôr panovník Žigmund Beckovský hrad aj s panstvom daroval veľmožovi poľského pôvodu Ctiborovi. Ctibor z Beckovského hradu urobil

honosné sídlo, hodné mena najmocnejšieho uhorského oligarchu vtedajších čias. Hrad za jeho éry prežíval vrcholnú dobu rozkvetu. Ctibor pozval z benátskej oblasti viacerých staviteľov, kamenárov a maliarov, ktorí potom uskutočnili prestavbu hradného komplexu v renesančnom štýle s ponechaním viacerých pôvodných prvkov gotiky. Týmto spôsobom práve Beckovský hrad patril medzi prvé objekty v krajine, ktoré dokumentujú začiatky renesančnej architektúry u nás. Rytierska sieň v impozantnom paláci horného hradu, postavenom za Ctibora, mala bohatú freskovitú výzdobu s témou poľovačky. Gotickú hradnú kaplnku talianski majstri vyzdobili freskami, ktoré znázorňovali svätých.

Ctibor mal dve deti, syna Ctibora a dcéru Jachmu. Zomrel ako 67 ročný v čase medzi májom a októbrom v roku 1414. Pochovali ho v Kazimierzi, na predmestí Krakova, v kaplnke chrámu sv. Kataríny. Jeho majetky zdedil zväčša jeho syn. Ctibor mladší v roku 1420 získal Oravský hrad aj so županskou hodnosťou. V rokoch 1422-1423 bol aj nitrianskym hlavným županom a v roku 1428 sa stal kapitánom uhorského vojska na Považí a stal sa aj županom v Marmarošskej stolici. Ctibor mladší, zosobášený s Katarínou Séccéniovou, mal jedinou dcéru Katarínu Margitu, ktorá sa vydala za Pavla Bánffyho z Dolnej Lindvy. Týmto spôsobom sa Beckovský hrad už druhý raz dostal do držby

Bánffyovcov. Po Pavlovi Bánffym hrad a panstvo vlastnil Ján, Žigmund, Vavrinec, Anton, František a Ladislav. Posledný mužský potomok Bánffyovcov Ján, ženatý s Margitou Forgáčovou, padol ako bezdetný pomerne mladý v boji proti Turkom v roku 1595. Ním vymrela beckovská vetva tohto rodu. To bolo hlavnou príčinou vzniku beckovského komposesorátu, pričom na vlastníctve hradu sa zúčastňovali rodiny Esterházyovcov, Kanižajovcov, Nádašdyovcov, Drugetovcov, Pongrácovcov, Suňogovcov a Rátkayovcov. Niektoré z nich svoj podiel predali a tak sa účastníkmi stali aj iné rodiny, konkrétne Medňanskovci, Révayovci a ďalšie.

Jednotliví komposesori, ktorým sa Beckovský hrad zdal na bývanie nepohodlným a málo prepychovým, ale najmä preto, aby nemuseli financovať jeho údržbu a opravy, postupne ho opúšťali a dali si v meste postaviť honosné kúrie a kaštiele. Z opisu miestností pri delení nádašdyovskej časti medzi

vidiecka turistika

Jurajom Drugetom a jeho manželkou Katarínou Nádašdyovou na jednej strane a Pavlom Nádašdym na strane druhej možno usúdiť, že nádašdyovská časť hradu sa v marci 1617 skladala z týchto priestorov: Pri vchode do horného hradu, oproti studni sprava sa nachádzala klenbovitá miestnosť na uskladňovanie rozličného zariadenia a nábytku. Na druhom poschodí im prináležal pitvor, práčovňa s klenbovým stropom, izba s pitvorom a priestranná letná izba, na treťom poschodí im patrili všetky miestnosti aj kaplnka so sakristiou a ešte jedna malá miestnosť. Nádašdyovská časť mala dovedná asi 25 miestností.

Po smrti Pavla Nádašdyho v roku 1633 sa väčšia časť ich priestorov dostala do rúk Suňogovcov. Dokument z roku 1658 uvádzal 21 miestností, z ktorých dôležitejšie boli: Dve pánske izby, izba panej, dve ženské izby, rytierska sála, hostovská izba, páterova izba, doktorova miestnosť, klenotnica a kaplnka. V ostatných miestnostiach sa zdržiaval strážny personál. Zo suňogovských miestností 14 sa nachádzalo v hornom zámku. Boli to: veľká sála, dve pánske izby, kaplnka, páterova izba, doktorova izba, dve miestnosti pre drábov, komora, pitvor nad bránou, klenotnica, miestnosť nad skrytým schodiskom a dve ďalšie miestnosti. Boli tu aj dva tzv. budoáry (hygienické zariadenia).

Z vnútorného vybavenia sa na hrade nachádzalo: v jednej z pánskych izieb s drevenými okovanými dvermi boli tri stoly, jeden písací stôl, dve skrine, knižnica, deväť kožou potiahnutých stoličiek a vešiaky na zavesenie pušiek. V rohu stála veľká habánska pec z bielych kachlíc. V rytierskej sále so šiestimi oknami boli dva veľké a štyri menšie stoly, stojany na poháre a 13 kožou potiahnutých stoličiek. Miestnosť vyhrievala

domáce projekty

zelená habánska pec. Inventár ženských izieb obsahoval stoly, habánske pece zelenej farby, kreslá, skrine, lavice, postele a stoličky. Rámy na štyroch oknách boli železné. Podobné zariadenie mali aj ostatné miestnosti. V tom čase sa na hrade nachádzalo už iba najnevyhnutnejšie vnútorné vybavenie, väčšina cenného inventára, vrátane gobelínov a obrazov, bola majiteľmi odnesená do kúrií a kaštieľov.

Obec Beckov a Beckovský hrad

V súvislosti s vešeléniovským sprisahníkom boli v roku 1672 zabavené nielen nehnuteľné majetky, ale aj hnutelný inventár, nábytok, šatstvo, rozličné drahocennosti a knihy. V priebehu 17. storočia Beckovský hrad z poverenia komposesorov spravovali dvaja hodnostári vyvolení spomedzi spoluvlastníkov, a to direktor a inšpektor. V roku 1665 sa novým direktorom a inšpektorom stali

vidiecka turistika

Žigmund Esterházy a František Pongráč. Dôležitou povinnosťou volených hodnostárov koposesorátu bola starostlivosť o údržbu a ochranu hradu ako centra majetkov. Mali ho udržiavať v dobrom stave, pričom podľa dávnejšieho zvyku na hrade muselo byť stále 12 drábov, štyria strážnici a bubeník, ktorí sa z hradu nesmeli pohnúť. Direktor a inšpektor dbali súčasne nielen o bezpečnosť hradu, ale aj mestečka, pričom kontrolovali stav opevnení a na trovy mesta a komposesorov robili potrebné opatrenia na ich obranu.

Nočné osvetlenie hradu

Napriek ustanoveniam štatútu a starostlivosti komposesorátnych hodnostárov hrad začal chátrať už v priebehu 17. storočia. Spôsoboval to najmä nezáujem jeho vlastníkov o financovanie údržby. Preto sa vykonávala len minimálna a najnevyhnutnejšia údržba. Údaje sú známe len z rokov 1658 a 1691, keď sa na hrade opravila strecha kaplnky a k nej vedúce schodište. Stav hradu zhoršovala aj prítomnosť cisárskej vojenskej posádky, ktorá sa tu zdržiavala v čase protihabsburských povstaní. Pre hrad sa stal osudným veľký požiar, ktorý vznikol v mestečku v roku 1709. Silný vietor zanesol iskry aj na hrad a podpálil drevené konštrukcie. Odvtedy opustený hrad čoraz väčšmi pustol a postupne sa premenil na ruinu. V posledných rokoch sa podarilo čiastočne zakonzervovať múry a niektoré miestnosti zastrešiť a tak sprístupniť hrad aj pre návštevníkov a zachovať aspoň niečo z bohatej minulosti pre budúce pokolenia.

Spracoval a zapísal, 20. januára roku pána 2001, Caco alias Dušan Jurčacko, pracovník hradu Trenčianskeho z materiálov Trenčianskeho múzea.

Cenník inzercie

v časopise
Náš vidiek

2009

- **1/4 strana**
16,60 €
- **1/2 strana**
33,20 €
- **celá strana**
49,80 €

**Pre členov OZ VIPA SK
zľava vo výške 25 %**

LIST OD ČITATEĽA ...

Haniska 4. 1. 2009

Pozdravujem všetkých z vrchnosti OZ VIPA!

Je večer víkendovej nedele a ja sa hanbím ako som ju nehanebne preležal. Preto aspoň na záver dňa urobím dobrý skutok a napíšem vám.

Najskôr sa trochu predstavím. Teraz som už dôchodca druhý rok. Produkčný vek som mal rozdelený na tretiny. Keď odrátam prvé tri roky na základe umiestenky vo VSŽ, tak mimo vojenčiny bolo: tretina – majster na brusiarni (vyše 100 ľudí) v ZVL Prešov, tretina – projektant pri nasadzovaní priemyselných robotov – VUKOV Prešov, tretina – 14. rokov starosta obce Haniska.

V tej tretej tretine som trochu popracoval v treťom sektore. V obci máme 7 občianskych združení a spolkov. Prvý rok som ešte pracoval ako poslanec v mestskom zastupiteľstve, ale dosť som trpel. Obec začínala ísť akosi opačným smerom. Stále som bol nervózny, vracal pred zasadnutím zastupiteľstva no a keď sa mi párkrát stalo, že som za pol hodiny dvakrát kúpil tie isté noviny, tak som si naordinoval zmenu.

Vzdal som sa poslanectva a našiel si prácu mimo obce. Od 1.4.2008 pasiem ovce v 30 km vzdialenej Jakubovej Voli. Týždeň pri ovciach a potom týždeň doma.

V živote mi nebolo tak dobre ako teraz. Potvrdilo sa pravidlo, že zmena je život. V prílohe Vám zasielam fotku tohto krásneho kúta Slovenska. Keď sme s maringotkou cez leto hore, je to síce bez elektrického prúdu, ale nádhera. Niekedy aj 3 – 4 dni som sám a pri mne pes a 820 oviec. Aj som sa zdokonalil vo varení. Keď varím nejakú fajnoveš, tak to najskôr vyskúšam na psovi. Zatiaľ sme to vždy zvládli.

Posielam Vám kontakt na mobil a keď sa zatúlate medzi Sabinov a Lipany, tak zavolajte, či som na pláci a budete mať prechádzku v raji liečivých bylín. Na našom salaši sa síce nedoť – žijeme z predaja jahniat, ale keď sa ohlásite dopredu, zoženiem syr u susedov.

No a prečo píšem. Dostal som dva exempláre časopisu Náš vidiek s rovnakou adresou na moje meno. Som síce ešte predsedom OZ Sova, ale oficiálne Vás žiadam aby ste do budúcnosti na túto adresu už neposielali. Dôchodok zlý nemám a tak posielajte časopis Náš vidiek na mňa, ale už ako na súkromnú osobu. Takto som formuloval aj prihlášku a zajtra Vám pošlem aj členský príspevok.

Na celé dianie v treťom sektore mám teraz akýsi iný pohľad. Trošku mi pomohlo to vyčistenie hlavy pri tých ovečkách. Treba si vážiť ľudí, čo v ňom pracujú. Aj Vám patrí uznanie za to, čo robíte. Chráňte si zdravie, nech Vám to vydrží, lebo slovenský vidiek treba aj takto zastrešiť.

Ešte trošku o sebe. Dal som sa na rezbárstvo. Pri ovečkách je na to dosť času. Zatiaľ robím väčšinou pastierske bakule a rozdávam ľuďom len tak pre potešenie.

Na salaš nastúpim koncom marca a dovtedy som doma. Teraz trochu popracujem na svojom sne. Chcel by som mať vlastný salaš u nás v obci. Skôr však akýsi zoosalaš. Zopár kôz a ovci a potom ešte hrabavú a vodnú hydinu a králiky. Deti už nerozoznajú húsatko od káčatka. Nevedia, prečo je tá sliepka biela a tá popolavá alebo hnedá. Krmíme deti tabletkami, pritom povedzme, že alergiu vie zdolať kozie mlieko.

Posúrite ten zákon o predaji z dvora, keď budete môcť, to by mi v mojich plánoch pomohlo.

Srdečne Vás zdravím a želám veľa dobrých nápadov ako pozdvihnúť ten náš slovenský vidiek. Vďaka!

Ladislav Jamrich

chránime prírodu

CHKO BIELE KARPATY

Vyhlásenie: 1979**Rozloha:** 44 568 ha**Geomorfologický celok:** Biele Karpaty**Okresy:** Ilava, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Púchov, Trenčín**Zaujímavosti flóry:** buk lesný (*Fagus sylvatica*), dub zimný (*Quercus petraea*), hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), modruška pošvatá (*Limodorum abortivum*), vstavač bledý (*Orchis pallens*), lazer trojlaločný (*Laser trilobum*),**Zaujímavosti fauny:** fuzáč alpský (*Rosalia alpina*), mlok horský (*Triturus alpestris*), mlok bodkovaný (*T. vulgaris*), bocian čierny (*Ciconia nigra*), ďateľ bielelochrbtý (*Dendrocopos leucotos*), ďateľ čierny (*Dryocopus martius*), sova lesná (*Strix aluco*), myšiak lesný (*Buteo buteo*), jastrab veľký (*Acipiter gentilis*), včelár lesný (*Pernis apivorus*), medveď hnedý (*Ursus arctos*) a rys ostrovid (*Lynx lynx*).**Iné zaujímavosti:** pramení tu množstvo prítokov Váhu - darí sa rastlinám, ktoré nerastú nikde inde na Slovensku - vzácnym druhom orchideí, pozoruhodná je usporiadanosť krajinných štruktúr.**Krajinársky slovníček:****Krajina** - časť územia, tak ako ju vnímajú ľudia, ktorej charakter je výsledkom činností a vzájomného pôsobenia prírodných a/alebo ľudských faktorov (Európsky dohovor o krajine)**Krajinné štruktúry** - horizontálne a vertikálne usporiadanie vlastností krajinných prvkov, ktoré sa pôsobením činiteľov špecificky kombinujú v určitom priestore a tým vytvárajú krajinnno-ekologický potenciál využívania.

Chránená krajinná oblasť Biele Karpaty sa rozprestiera na západe Slovenska a pozdĺž celého pohoria prechádza štátna hranica s Českou republikou. Reliéf tvoria ploché, široké chrbty, členené údoliami. Rozmanitosť reliéfu dotvára jeho členitosť a to od pahorkatín, cez vrchovinu a až po pahorkatinu. Najvyšším bodom pohoria je Veľká Javorina (970 m), ďalej Chmeľová (925 m), Veľký Lopeník (912 m) a Kobylínek (911 m).

Biele Karpaty tvoria rôznorodú a malebnú krajinu, v ktorej sa striedajú lesy, lúky a polia,

čím krajinná pokrývka vytvára mozaiku. Lesy sú väčšinou listnaté, prevládajúcou drevinou je buk, v menšej miere sa vyskytuje dub, jaseň, javor, breza a lipa.

Väčšina obcí na úpätí Bielych Karpát vznikla zástavbou okolo ciest a potokov ležiacich na dne údolí a zarezávajúcich sa do členitého pohoria. Osobitnú skupinu tvoria sídla s pôvodným kopanícovým osídlením (Horná Súča, Nová Bošáca, Stará Myjava a Chvojnice) - kopanice – typ trvalého rozptýleného vidieckeho osídlenia, názov charakteristický pre Západné Slovensko. Pôvodným stavebným materiálom bolo drevo, v 19. storočí takmer celkom vytlačené hlinou. Domy sú stavané z nepálených tehál. Nájdeme ešte aj stavby so stenami nabíjanými z hliny, niekde je nabíjaná hlina kombinovaná vrstvami štiepaného kameňa (Kykula). Kameň sa používal na vyrovnávanie terénu, ako podmurovka, pri stavbe maštali, stodôl. Často nájdeme kombináciu kamenných rohových pilierov, vyplnených drevom.

chránime prírodu

Neodmysliteľnou súčasťou ľudovej architektúry sú i letné maštale, kaplnky, zvonice a Božie muky nachádzajúce sa v každom chotári a dotvárajúce celkový obraz obce.

V celej CHKO platí druhý stupeň ochrany prírody a krajiny, podľa zákona 543/2002 Z.z. V kategórii maloplošných chránených území sú na území CHKO vyhlásené prírodné pamiatky (PP – 32ks), prírodné rezervácie (PR- 11ks) a sú pripravované ďalšie maloplošné chránené územia (MCHÚ – 11ks).

Oblasť Bielych Karpát ponúka veľmi dobré podmienky na zimné i letné športy. Nachádza sa tu veľa bežkárskeho dráh a na Starej Myjave alebo Lopeníku si môžete aj zalyžovať. V lete máte k dispozícii viacero dobre značených turistických trás - najzaujímavejšou je hlavná hrebeňová trasa vedúca skoro celým hrebeňom Bielych Karpát. V oblasti sú tiež vhodné podmienky na cykloturistiku a vodné športy. Najväčším rekreačným strediskom v CHKO je oblasť Veľkej Javoriny s Holubyho chatou a lyžiarskym areálom, rekreačné stredisko Vršatec v severnej časti územia, v južnej časti na hranici CHKO rekreačný areál Stará Myjava a rekreačný areál v ústí Zlatníckej doliny.

PR Červenokamenské bradlo

Stupeň ochrany: 4,5

Výmera: 47,52 ha

Rok vyhlásenia: 1969

Predmet ochrany: Územie sa vyhlasuje na ochranu geomorfologicky výrazných bradlových tvrdošov a významných spoločenstiev a druhov rastlín a živočíchov v Bielych Karpatoch, dôležitých z vedeckovýskumného, náučného a kultúrno-výchovného hľadiska.

PR Vršatské bradlá

Stupeň ochrany: 4,5

Výmera: 82,98 ha

Rok vyhlásenia: 1970

Predmet ochrany: Územie sa vyhlasuje na ochranu pôsobivého vápencového masívu bradlového pásu Bielych Karpát so zachovanými skalnými i lesnými spoločenstvami teplo-milných i horských druhov rastlín aj živočíchov, dôležitých z vedeckovýskumného, náučného a kultúrno-výchovného hľadiska.

Vlčí vrch: možný výhľad na moravskú a zároveň slovenskú stranu Bielych Karpát - mozaika - rozmanitosť a výnimočnosť krajiny (kopanice, políčka, pasienky, lúky, spôsob obživy v minulosti, ovocné sady, ochrana prírody a krajiny, problémy s udrzaním charakteristického vzhľadu krajiny, pozoruhodné druhy flóry, fauny).

Lubina: obec s kopanicami, nádhernými výhľadmi do krajiny, nezabudnite navštíviť pohostinstvo „Na konci sveta“, stojí to za to!

Krakovany: aj keď obec Krakovany svojou polohou nepatrí do územia CHKO Biele Karpaty, oplatí sa tu cestou zastaviť, a to v múzeu „Za krakovskú bránu“ - celá expozícia múzea je zameraná tak, aby dokumentovala život nielen obyvateľov obce Krakovany, ale aj z priľahlých dedín. (www.zakrakovskubranu.sk)

Trenčiansky hrad, Čachtice a Beckov: ďalšie možné zastávky pre milovníkov hradov a ich ruín.

Zdroj a ďalšie informácie nájdete: www.sopsr.sk, www.bielekarpaty.sk, www.trencin.sk, www.hrady.sk/beckov.php, www.cachtice.sk, www.radaeuropy.sk/?1557

Ing. Lucia Vačoková

Foto: autorka

zahraničné skúsenosti

SLOVAN VŠUDE BRATRA MÁ,
aneb setkání řemeslníků v údolí řeky Altmühl.

Když u nás v loňském roce vrcholily přípravy na Velikonoce, nevěnovali jsme pozvánce do Eichstättu na říjnové posvěcení velkou pozornost. Teprve později jsme si všimli, že pořadatelé nám své pozvání poslali asi měsíc po uzávěrcе přihlášek. Usoudili jsme, že je buďto manželčina práce mimořádně zaujala, nebo nás někdo doporučil.

Pohledem do mapy Bavorska jsem zjistil, že se jedná o oblast přírodního parku s nalezišti zkamenělin, že řeka Altmühl je rájem vodáků, že biskupské město Eichstätt slaví 1100 let od svého založení a bylo rozhodnuto. „Evo, pojedeme v říjnu na výlet?“ A protože u nás nevedeme dlouhé řeči, přišla odpověď vzápětí: „Tak jo.“

Poslat přihlášku, naplánovat cestu a zajistit ubytování – to je moje záliba, zatímco práci – tedy zdobené perníčků, přípravu krojů a zajišťování proviantu má na starosti ženská část rodiny. V srpnu jsme dostali potvrzení přihlášky a začátkem října přidělené stanoviště číslo 117. Německá pečlivost vylučuje jakékoliv pochybnosti. Očíslovaná stanoviště, přiložený plánec a každý ze 122 řemeslníků má jasno. Nebo by alespoň měl mít. Nám bohužel překazí zamčené dveře, ale je to tím, že jsme tu zkrátka moc brzy. Po chvíli čekání přichází pan farář Franz Mattes a odemyká nám „Batzenstube“. Zprvu nás pozoruje poněkud nedůvěřivě, ale když zjistí, že se k vybavení místnosti chováme šetrně, rozloučí se a odchází. Na odchodu poznamenává, že místnost přijde v 18.00 zamknout „nějaká žena“. Tou ženou, která nám v následujících dnech bude tlumočnicí, průvodkyní a hostitelkou je paní Luba Tschiedel, rodačka z Prievidzy. Od ní se dozvídáme, že společně s námi budou v Batzenstube slovenští řemeslníci Ľudmila, Mária, Katarína a dva Maťové. A druhý den se tu skutečně ve slovensko-českém obsazení nabízí návštěvníkům možnost si tradiční výrobky lidové kultury, a to: kraslice, paličkovanou krajkou, panenky ze šustí, košíky z pedigu, biče, fujary, dřevěné hračky a perníčky nejen prohlédnout, ale i pozorovat, jak zdánlivě lehce pod rukama mistrů vše vzniká. Kdo neodolal a sám si zkusil zručné řemeslníky napodobit vzápětí pochopil, že od prvních krůčků k mistrovství vede předlouhá a ve dnešním přetechizovaném světě svízelná cesta.

V sobotu jsme se teprve poznávali a výrazně nám v tom pomáhaly dary našich rodných zemí, ale v neděli už jsme měli pocit, že jsme jedna parta a myslím, že nikdo z návštěvníků nepoznal, že se známe teprve druhý den. Luba nás vzala všechny pod svá ochranná křídla a my se cítili jako někde na Radvanském jarmoku nebo na Chodských slavnostech.

Když nastal čas výměny vizitek, dárečků a loučení, tak jsem byl rád, že jsme měli příležitost být při tom a můj popěvek: „Přátelé naši milí, snad jsme se neztratili...“ zněl možná z mého neškoleného hrdla trochu přiskrceně a disharmonicky, ale rozhodně ne falešně.

aktuálne

A jaké jsou naše závěry? Že se řemeslem nezbohatne, to ví každý, kdo se mu poctivě věnuje. My jsme se jenom ujistili, že to tak je nejen v Čechách a na Slovensku, ale i v Německu. Příjemné bylo zjištění, že existují ochotní a vstřícní pořadatelé, kteří chtějí něco zajímavého nabídnout návštěvníkům a že my jsme dokázali svoji práci zaujmout a očekávání pořadatelů splnit.

Přátelé, tak brzy zase nashledanou.

Pavel Řezníček, Jihlava

GRANTOVÝ PROGRAM: ĽUDIA PRE STROMY OPĚT VYHLÁSENÝ

Už 4. ročník grantového programu Ľudia pre stromy vyhlásila Nadácia Ekopolis spolu s generálnym partnerom projektu spoločnosťou Skanska. Podporu do výšky 2 600 EUR (78 328 Sk) na projekt môžu v otvorenej súťaži získať mimovládne organizácie, neformálne skupiny občanov, školy, obce, mestá a príspevkové organizácie.

Tento rok sa budú projekty po prvýkrát uchádzať i o „Cenu Skanska za najväčší prínos pre miestnu komunitu“. Uzávierka prijímania projektov je 2. marca 2009. Cieľom programu je zvýšiť záujem ľudí o svoje okolie a zlepšiť životné prostredie výsadbou vhodných drevín alebo ich záchranou.

Program Ľudia pre stromy podporuje výsadbu prirodzených, tradičných alebo pôvodných drevín, oživovanie krajiny plošnou a vertikálnou zeleňou, ktorá zvyšuje estetickú hodnotu územia. Ďalej ošetrovanie a záchranu vzácnych stromov, obnovu parkov, výsadbu zelene v okolí škôl, vo verejných záhradách a zveľaďovanie zelených plôch.

Program má aj zamestnaneckú časť, v rámci ktorej Skupina Skanska v SR podporí najlepšie projekty svojich zamestnancov, zamerané na výsadbu zelene na verejných priestranstvách. V minulom roku podporila šesť zamestnaneckých projektov, celkovou sumou 5 908 EUR (178 000 Sk). Všetky projekty boli aj minulý rok úspešne dokončené.

Maximálna výška grantu je 80 000 Sk (2 656 euro). Aké sú podporované aktivity?

- výsadba, údržba a obnova zelene na verejných priestranstvách (parky, sady, školské areály a pod.)
- vertikálne zazeleňovanie, ktoré napomáha zvyšovaniu estetickej hodnoty územia (napr. budov, plotov, pilierov, mostov, zastávok MHD, atď.)
- záchrana a ošetrovanie vzácnych stromov

Ďalšie informácie: www.ekopolis.sk

vidiecka turistika

JUR NAD HRONOM

Rozloha kat. územia – 1 519 ha
Počet obyvateľov – 950
Nadmorská výška – 148 m
Národnostné zloženie – 51% slov., 49% maď.
Región – Nitriansky
Okres – Levice
Tekovské združenie obcí a miest
Mikroregión – ZVT-Hron

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1276. Územie bolo osídlené už v mladšej dobe kamennej, o čom svedčia archeologické nálezy. V r. 1312 osadu spustošili výpravy Matúša Čáka. Rímsko -katolícky kostol sv. Juraja bol postavený pôvodne v románskom slohu v prvej polovici

13. storočia a je evidovaná ako kultúrna pamiatka. V roku 1499 bol po požiari goticky obnovený, v roku 1937 rozšírený. Vznik reformovaného kostola sa datuje rokom 1785. V strede obce stojí zvonica postavená v roku 1790. Evanjelický kostol bol postavený v roku 1956. Zaujímavý je ľudový dom, ktorý zachováva kultúrne dedičstvo obce.

Popri rieke Hron je pestrá fauna a flóra. Prechod cez Hron umožňujú dva mosty. Obec sa nachádza pri ceste 1. triedy Nové Zámky - Šahy, v blízkosti kúpeľných miest Štúrovo, Dudince a Santovka.

Tekvicová paráda je súťažou o najväčšie plody a najkrajších strašiacok.

Máj a september patrí milovníkom cyklistiky

Tradičným zamestnaním tunajších obyvateľov bolo a je poľnohospodárstvo a chov hospodárskych zvierat. Obec je plynofikovaná a obecný vodovod je dobudovaný od roku 1998. Nachádza sa tu pošta, ZŠ, MŠ, kultúrny dom, dobrá obchodná sieť a tri reštaurácie. V rámci mikrozdruženia desiatich obcí – ZVT HRON (cyklodráha od Tekova po Jur nad Hronom) sa obec zamerala na rozvoj turistiky a cezhraničnej spolupráce.

- V Jurskom parku sa organizujú športové a kultúrno-spoločenské akcie.
- Vedenie obce podporuje činnosť občianskych združení a klubov, lebo je základom dobrého spolunažívania občanov a zmysluplného využívania voľného času občanov všetkých vekových kategórií.
- Únia žien pripravuje karneval pre deti,
- Poľovnícky deň sa stáva tradíciou,
- Občianske združenie AKTIVITY sa venujú rodinám s deťmi

Ďalšie akcie v obci a organizácie:

- OZ JURYB organizuje rybársku súťaž pre dospelých a pre deti,
- FK Jur nad Hronom má 5 mužstiev a aktívne sa venujú mládeži,
- OZ Gala reprezentuje obec v stolnom tenise a v šachu,
- OZ Aktivity a Únia žien organizujú Deň detí,
- MO záhradkárov organizuje každoročne ochutnávku vín,
- MOSZCH a Klub zoborského králika organizuje výstavu zvierat

OZNAM

V Juri nad Hronom sa dňa 2. 4. 2009 uskutoční výročná členská schôdza OZ VIPA SK, na ktorú sú všetci členovia srdečne pozvaní! Red.

Pravidlá súťaže:

1. Do súťaže sa môžu prihlásiť obce, mestá, mestské časti, mikroregióny, krajské samosprávy a inštitúcie štátnej správy a samosprávy, ktoré umožnili účasť občanov na rozvoji obce alebo regiónu a prispeli tak k zvýšeniu ich podielu na rozhodovaní.
2. Do súťaže je možné prihlásiť sa odoslaním vyplnenej prihlášky. Prihlásený subjekt sa stáva účastníkom súťaže a bez výhrad súhlasí s uvedenými pravidlami súťaže.
3. Do súťaže môže prihlásiť účastníka podľa bodu 1 aj mimovládna nezisková organizácia alebo fyzická osoba. Prípadná výhra však prináleží účastníkovi súťaže.
4. Do súťaže môžu byť prihlásené aj projekty, ktoré sa už súťaže zúčastnili, ale neboli ocenené vecnou cenou alebo čestným uznaním.
5. Prihlásená môže byť len ukončená aktivita, alebo uzatvorená etapa aktivity. Do súťaže môže účastník prihlásiť aj viacero aktivít (každá na samostatnej prihláške), realizovaných v rokoch 2000 - 2008.
6. Uzávierka súťaže je 28. februára 2009. Rozhoduje dátum podania zásielky alebo potvrdenie o prijatí e-mailu.
7. O víťazoch súťaže rozhoduje odborná porota. Proti rozhodnutiu poroty sa nedá odvolať. Výhry v súťaži nie sú vymáhateľné.

Prvé tri ocenené projekty budú odmenené hodnotnými cenami, predkladateľom sa dostane verejného uznania a víťazné projekty postúpia do medzinárodnej súťaže. Najlepšie projekty budú zverejnené v periodikách Obecné noviny, Verejná správa a Náš vidiek. Prihláška je k dispozícii na stránkach partnerov a www.voka.sk, alebo v tlačenej forme v kancelárii VOKA.

vyhlasuje 3. ročník súťaže

O ľudoch s ľuďmi

Cena za podporu miestnej demokracie

ktorý je tento rok vyhlásený 22. septembra 2008 v rámci „Týždňa občianskej participácie“

3. ročník súťaže sa bude konať pod záštitou Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR, Ministerstva životného prostredia SR a Inštitútu pre verejnú správu.

- Plánovali ste zmeny na verejných priestranstvách spolu s obyvateľmi obce?
- Prizvali ste k tvorbe programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce alebo územného plánu občanov?
- Pomáhala Vám pri riešení problémov s triedením odpadov, vandalizmom či zlepšením služieb v obci verejnosť?

Ak áno, táto súťaž je pre Vás!

Prihlášky posielajte na adresu:
VOKA, Nám. Š. Moyzesa 4,
974 01 Banská Bystrica
beraxova@voka.sk

Bližšie informácie o súťaži: 048 41 51 692
a na uvedených webových adresách

Organizační partneri:

www.obecnenoviny.sk
www.ekopolis.sk
europeandcis.undp.org
Časopis vlády SR - Verejná správa
www.civil.gov.sk/casopis.htm
www.enviro.gov.sk
www.ivs.sk

*bodka na záver
„Lož obide pol sveta,
kým si pravda obuje
topánky“*

Mark Twain

Kontakt:

Nám. Š. Moyzesa 4
974 01 Banská Bystrica
tel.: 048/415 16 91
fax: 048/415 16 93
e-mail: voka@voka.sk

**VIDIECKY
PARLAMENT
NA SLOVENSKU**

Kontakt:

Kapitulská 13
974 01 Banská Bystrica
tel.: 048/415 20 22
e-mail: vipa@vipa.sk
www.vipa.sk

**náš
vidiek**

Vydavateľ: OZ VIPA SK a OZ VOKA

Vychádza pre vnútornú potrebu organizácií

Náklad: 1000 ks

Uzávierka nasledujúceho čísla: 15. 3. 2009

Redakcia: Ing. Ladislav Hudák, Ing. Jozef Šimeček

Grafická úprava: Ing. arch. Pavol Borodovčák

Tlačiareň: Róbert Jurových – NIKARA, Krupina

Neprešlo jazykovou úpravou.